

ת"פ (טבריה) 59009-08-23 - מדינת ישראל נ' ראמי הייב

ת"פ (טבריה) 59009-08-23 - מדינת ישראל נ' ראמי הייב שלום טבריה

ת"פ (טבריה) 59009-08-23

מדינת ישראל

נגד

ראמי הייב (עציר)

בית משפט השלום בקריית שמונה בשבתו בבית משפט השלום בטבריה

[08.08.2024]

לפני כבוד השופטת, סגנית הנשיא דוניא נסאר

מטעם הנאשם - הובא באמצעות נחשון וב"כ עו"ד זוהר ארבל

הכרעת דין

כתב האישום ורקע

ביום 27.8.2023 הוגש נגד הנאשם כתב אישום ובו יוחסו לו עבירות גביית דמי חסות - לפי סעיף 428א(1) + 428א(ג) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"), סחיטה באיומים - לפי סעיף 428 (רישא) לחוק העונשין ושיבוש מהלכי משפט - לפי סעיף 244 לחוק העונשין.

כרקע פורט בכתב האישום כי חברה, משרד או אדם המארגן שירות שמירה, כהגדרתם בחוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, תשל"ב-1972 (להלן: "חוק שירותי שמירה"), מחויבים על פי חוק שירותי שמירה בהחזקת רישיון מטעם משרד המשפטים. על פי סעיף 1(20) לצו שירותי שמירה (סוגי שמירה הטעונים רישיון), תשל"ב-1972, כל שומר באתר בנייה, חייב אף הוא ברישיון לפי חוק שירותי שמירה. בנוסף לכך, מי שעיסוקו באספקת שירותי שמירה ואבטחה, מחויב על פי חוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם, תשנ"ו-1996 (להלן: "חוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם") להחזיק ברישיון כקבלן שירות מטעם משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים.

הנאשם מעולם לא החזיק ברישיונות הנדרשים לצורך אספקת שירותי שמירה.

מ.ש (להלן: "המתלונן"), הוא קבלן בניין, בעלים ומנכ"ל של חברת מ' הנדסה אזרחית בע"מ" (להלן: "החברה").

בשנים האחרונות פשטו ברחבי הארץ בכלל, ובפרט באזור הצפון, תופעות של גרימת נזקים, גניבות והצתות באתרי בנייה. בשל תופעות הפשיעה כאמור לעיל, קבלנים באזור הצפון בכלל, ובין היתר גם המתלונן, חשו מצוקה עמוקה ודאגה רבה לאתרי הבנייה עליהם הם אחראים. בשל חשש זה, דאג המתלונן להשאיר עובדים שלו באתרי הבנייה גם במהלך הלילות.

הנאשם היה מודע לתופעות הפשיעה המתוארות לעיל ולמצוקת הקבלנים, וזו של המתלונן בפרט.

בחודש אוגוסט 2023 פעלה החברה במספר אתרי בנייה, בין היתר באתר לבניית מרכז רפואי בקריית שמונה (להלן: "האתר").

ביום 10.8.2023 הגיע המתלונן לאתר בו היו אותה עת שני מנהלי עבודה שעובדים בשיתוף פעולה אתו אחמד וקוסאי. השלושה נכנסו למשרדו של המתלונן באתר ושוחחו ביניהם בענייני עבודה.

בשעה 15:00 או בסמוך לכך, הגיע הנאשם לאתר באמצעות רכב מסוג טויוטה ראב 4 מ.ר. 402-92-432 (להלן: "הרכב").

קוסאי ששימש מנהל עבודה על האתר, יצא מהמשרד וניגש לנאשם כדי לברר את פשר הגעתו ללא תיאום מראש ולבקש ממנו לצאת מהאתר מאחר והאתר מהווה אזור בנייה סגור.

קוסאי הציג את עצמו בפני הנאשם כמנהל העבודה של האתר ושאל אותו לזהותו ולפשר הגעתו. בתגובה אמר הנאשם לקוסאי "טוב מאוד, הכרנו, עכשיו תחזור למשרד תעשה את העבודה שלך ואני אעשה את העבודה שלי". קוסאי שאל את הנאשם לזהותו, וזה ענה "אני פה מהשמירה, אני שומר על האתר". משענה קוסאי לנאשם שאין שמירה על האתר, אמר הנאשם לקוסאי "אני באתי לבאגר". בהמשך, שלח הנאשם את ידו אל משקפי השמש שהיו על פניו של קוסאי, הרים אותם, הניח אותם על ראשו של קוסאי ואמר "אני רוצה לראות את העיניים שלך, שאני אדע עם מי אני מדבר".

כששמע המתלונן שהנאשם וקוסאי החלו להרים את הקול ומשהבחין בתנועותיו המאיימות של הנאשם, ביקש המתלונן מאחמד לצאת ולברר אם הנאשם הגיע לצורך גביית דמי חסות. במקביל, התקשר המתלונן למוקד 100 ודווח על האירוע.

לבקשת המוקדנית במוקד 100, ביקש המתלונן מאחמד לצלם את לוחית הרישוי של הרכב. בנוסף, המתלונן בעצמו ניסה לצלם את לוחית הרישוי מרחוק, בעודו במשרד.

משהבחין הנאשם במתלונן, ניגש אליו למשרד, נכנס לתוך המשרד ודרש מהמתלונן למחוק את הצילום. המתלונן ענה לנאשם שהוא הקבלן ובעל האתר ושאסור לנאשם להיכנס לאתר. בין השניים התפתח דין ודברים, בשלב מסוים שאל הנאשם את

המתלונן "מי השומר פה?" והמתלונן ענה "אני". הנאשם פנה למתלונן ושאל אותו "אם המקום הזה נשרף או ישרף בלילה?"

ויצא מן המשרד.

עם יציאתו מן המשרד, ניגש הנאשם שוב אל קוסאי, באותה עת ממש שוחח שוב המתלונן עם מוקד 100 ומסר את מספר לוחית

הרישוי של הרכב למוקדנית. לאחר דקות ספורות, נכנס שוב הנאשם למשרדו של המתלונן ושאל אותו שוב "אם זה ישרף

הלילה?", המתלונן בחר שלא להגיב. הנאשם המשיך ואמר "אם זה ישרף? אתה תבוא לטובא תנשק לי את הרגל".

בהמשך, יצא הנאשם מהמשרד בעודו חוזר על דבריו למתלונן "תנשק לי את הרגל בטובא" וניגש לרכבו. בזמן שהנאשם ניגש לרכבו שחנה בשער הכניסה לאתר, הגיעה ניידת משטרתית לאתר בעקבות הדיווח של המתלונן. השוטרי גדי חימי (להלן: "השוטר") ביקש מהנאשם לעצור ולהתלוות אליו לניידת. הנאשם לא שמע לדבריו של השוטר, החל להסתובב מסביב לרכבו במטרה למנוע מהשוטר לעצור אותו וטען שהוא הגיע לאתר כדי לאכול צהריים עם מפעיל הבאגר, הייתם עדוו, שלטענתו הוא חבר שלו (להלן: "הייתם").

משלא נשמע הנאשם להוראותיו, ניגש השוטר לניידת המשטרתית והוציא ממנה אקדח טייזר. בזמן הזה, הוציא הנאשם מכיסו השמאלי דבר מה שטיבו אינו ידוע במדויק למאשימה והעביר אותו להייתם ששם אותו בכיסו הימני. במעשיו המתוארים לעיל, כך לפי המאשימה, הטיל הנאשם אימה על הנוכחים באתר בכלל, ובפרט על המתלונן, תוך ניצול מצוקתו, והכול כדי להניע אותו להיעתר לדרישתו לתת לו דבר שאינו מגיע לו כדין - את הזכות לספק שירותי שמירה באתר וכן הטיל אימה על הנוכחים באתר בכלל, ועל המתלונן בפרט, כדי להניע את המתלונן לשלם עבור שירותי שימוש באתר. בנוסף, עשה דבר בכוונה למנוע או להכשיל הליך שיפוטי בין בהעלמת ראיות ובין בדרך אחרת.

ביום 8.4.2024 הגישה המאשימה כתב אישום מתוקן במתכונתו שפורטה לעיל ובו התווסף שמה של רס"ר כנרת עוזיאל, לרשימת עדי התביעה, בהתאם להסכמת הצדדים.

בדיון שהתקיים ביום 28.9.2023 לא הכחיש הנאשם כי הגיע למקום, יחד עם זאת כפר בעובדות כתב האישום מבלי לפרט את כפירתו או את גרסתו העובדתית להתרחשות בזמן האירוע.

ראיות הצדדים לעונש

מטעם המאשימה העידו 4 עדים: רס"ר ויאם עטילה (עד תביעה מס' 4 בכתב האישום) (להלן: "החוקר עטילה"); מר קוסאי שופאני (עד תביעה מס' 8 בכתב האישום) (להלן: "העד קוסאי" ו/או "מנהל העבודה"); המתלונן (עד תביעה מס' 9 בכתב האישום) (להלן: "המתלונן" ו/או "מנהל האתר"), ומר אחמד אבו ליל (עד תביעה מס' 10 בכתב האישום) (להלן: "העד אחמד"). בנוסף, הוגשו מטעם המאשימה מוצגים ת/1 עד ת/29.

מטעם ההגנה העיד הנאשם והוגש מזכר שנערך על ידי השוטר וליד חלבי ביום 13.8.2023 - נ/1. טיעוני הצדדים

עיקר סיכומי הצדדים התייחסו לעבירת גביית דמי חסות לפי סעיף 428א(1) + 428א(ג) לחוק העונשין כפי שיובא להלן; סיכומי המאשימה - תמצית העיקר

ב"כ המאשימה הפנה לרקע לחקיקת סעיף 428 לחוק העונשין, והצורך במתן מענה הולם לתופעת גביית דמי חסות (פרוטקשן) אשר הפכה בשנים האחרונות למכת מדינה של ממש ומיררה את חייהם של בעלי עסקים רבים, בעיקר בצפון ובדרום הארץ. הוסיף, כי לאורך השנים פיתחו העבריינים אקטים התנהגותיים אשר הקשו את הבאתם לדיון, ועל כן, חוקק סעיף 428 על מנת לתת מענה להתנהגויות עברייניות על ידי קביעת חזקות ראיות, החמרה בענישה בדרך של קביעת עונשי מינימום וקביעת סדרי חילוט רכוש ספציפיים לעבירה בשווי תקבולי העבירה.

לתמיכה בטיעונו, הפנה הפרקליט לפרוטוקולי הוועדה המשותפת של ועדת חוקה, חוק ומשפט והוועדה לביטחון לאומי בדיון בהצעת חוק העונשין (תיקון - "הגדרת איום"), התשפ"ג (פ/2156/25), והדגיש כי העבירה החדשה נוצרה על מנת לתת מענה לתופעות התנהגותיות שלא תמיד נכנסו לגדר עבירת "הסחיטה באיומים" הקלאסית, אם כי למצבים התנהגותיים שבהם קיים איום מפורש או מרומז.

המאשימה ביקשה לבסס את הרשעת הנאשם על הראיות הבאות:

- הטבלה שסוקרת את מספר אירועי הסד"ח באזור הצפון בשנים 2022-2023, ת/16, ממנה ניתן ללמוד על ממדי תופעת האלימות כלפי אתרי בנייה או בתי עסק באזור הצפון המתרחבת ונמצאת במגמת החמרה. ב"כ המאשימה הפנה להודעתו של המתלונן מיום 22.8.2023 (ת/9) בה שיתף אודות חששותיו באשר לסיכון הכרוך בפגיעה בעסקיו על ידי גורמים עברייניים;
- אמרותיו של המתלונן במשטרה אשר הוגשו לאחר שהוכרז כעד עוין בהתאם לסעיף 10א לפקודת הראיות [נוסח חדש]. תשל"א-1971 (להלן: "פקודת הראיות"). נטען כי הודעותיו של המתלונן במשטרה היו עקביות רצופות, מפורטות, קוהרנטיות, מבוססות ונתמכות בראיות חיצוניות. הפרקליט המלומד טען כי התנהגותו של המתלונן שנמנע מלהתייבב לדיון אליו זמן כדון, ואשר בהמשך התייבב לעדות בביהמ"ש רק לאחר שהוצא נגדו צו הבאה, לצד התנהגותו על דוכן העדים אופיינית לקורבנות עבירות אלימות בכלל ועבירות סחיטה באיומים בפרט, מה גם שבעבירת הסחיטה באיומים והעבירה החדשה של גביית דמי חסות קיים ממד ייחודי של "קשר שתיקה" אשר מונע מנפגעי העבירה לפנות לעזרתן של רשויות איכפת החוק, וזאת מחשש למימוש איומי הסחיטה;
- עדותו של קוסאי בביהמ"ש התומכת בגרסת המתלונן;
- אמרותיו של אחמד במשטרה ואשר הוגשו בהסכמה, לאחר שהוכרז כעד עוין, המחזקות גם הן את גרסת המתלונן;

- הרשעת הנאשם בתפ"ח 37502-02-17 (מחוזי נצרת) מדינת ישראל נגד ג'ולן היב ואח' - ת/17, (להלן: "ההרשעה הקודמת של הנאשם"), שמהווה לטענת המאשימה, עדות שיטה מסייעת לגרסת המתלונן במשטרה;

- הימנעות הנאשם מהבאת עדים נוספים לתמיכה בגרסתו, ובמקרה זה את הייתם עדוי, שעבד על הבאגר באתר; בהתאם לטיעוני המאשימה, אל מול ראיותיה, עדות הנאשם בבימ"ש לא הייתה הגיונית, סתרה עדויות של עדים אחרים, בלתי מעורבים וראיות אובייקטיביות נוספות הקיימות בתיק והוגשו לבית המשפט. בעניין זה נטען כי הנאשם לא חלק על הנוכחות שלו במקום, וגם לא על התפתחות הוויכוח בינו לבין המתלונן, אחמד וקוסאי וניסה להציג את האירוע ככזה אשר נסוב סביב העובדה כי המתלונן צילם אותו, טענה שלא עלתה בחקירותיו במשטרה. עוד נטען כי הנאשם העלה על דוכן העדים, לראשונה, טענות חדשות שלא בא זכרן במשטרה על מנת לשפר את גרסתו הלא הגיונית ושאינה מתקבלת על הדעת וכדוגמה לכך "המצאת שיחת התיאום שלו עם הייתם". תמיהה נוספת עולה מגרסת הנאשם עת התבצר בעמדה המרחיקה אותו ממתן שירותי שמירה בעבר גם לאחר שהוטחה בו הרשעתו הקודמת ת/17.

המאשימה טענה כי לאחר שהנאשם איים באופן ישיר בשריפת האתר במסגרת "שיחת השמירה", גרם למתלונן תחושת מצוקה, ובהתאם לחזקה הראייתית הקבועה בסעיף 428א(ב), היה מודע לכך. בעניין זה הודגש כי הנאשם היה מודע לקיומה של תופעת הפרוטקשן בצפון, למצוקת הקבלנים בכלל ולמצוקתו של המתלונן בפרט, וחרף כך, כך את הסיכון לשריפת האתר בהיעדר שמירה עליו, כפי שעלה מעדות המתלונן מיום 20.8.223 (ת/8).

עוד נטען, כי הנאשם דרש דבר שלא מגיע לו כדין שכן הוא אינו מחזיק בהיתר שמירה כדין וכל דרישה שלו לספק שירותי שמירה מקימה את היסוד העובדתי בסעיף. הודגש כי עצם הכריכה שעשה הנאשם בין נושא השמירה אותו העלה מיוזמתו בשיחתו עם המתלונן לבין האיום בשריפת האתר והמשפט שאמר למתלונן "אתה תבוא תנשק לי את הרגליים בטובא", מהווים דרישה מפורשת ומכוונת לקבלת דמי חסות, דרישה שהמתלונן הבין בזמן אמת. התנהגות זו של הנאשם תואמת את תופעת הסחיטה באיומים וגביית דמי חסות "החדשה" לפיה המאיים אינו משמיע איומים מפורשים, אלא עושה זאת ברמיזה בלבד. בהסתמך על האמור ביקשה המאשימה להרשיע את הנאשם במיוחס לו בכתב האישום.

סיכומי ההגנה - תמצית העיקר

ב"כ הנאשם ביקש מבית המשפט לקבוע כי המאשימה לא הוכיחה מעל לכל ספק סביר את אשמתו של הנאשם ולהורות על זיכוי מהמיוחס לו בכתב האישום.

הסנגור המלומד פתח את סיכומיו בטענה כי במהלך ניהול ההליך נחשפה דעה קדומה וגזענית ביחס ליישוב טובא-זנגריה, כיישוב בו מתגוררים רק עבריינים וסחטנים ולא כיישוב בו מתגוררים אזרחים נורמטיביים, וכי כל חטאו של הנאשם הוא היותו תושב טובא-זנגריה, כשברקע העלייה במספר מקרי גביית דמי חסות, דבר שגרם למתלונן להגיש תלונת שווא למשטרה אשר הובילה למעצרו של הנאשם.

עוד נטען כי מבחינה משפטית, העבירה החדשה "גביית דמי חסות" מגלמת בתוכה את כל יסודות עבירת הסחיטה באיומים, ובהינתן נקודת המוצא לפיה במסגרת המשפט הפלילי עשויה מערכת נתונים אחת לקיים את יסודותיהן של שתי עבירות או יותר, היה על המאשימה לוותר על סעיף החיקוק המחמיר ולהסתפק בהוראת החיקוק האחרת.

באותו הקשר עוד נטען כי המאשימה מיהרה להגיש את כתב האישום מתוך רצון ליצור תקדים משפטי או פופולארי, וכי בחירת סעיף האישום זמן קצר ביותר לאחר חקיקתו, היא לא יותר מניסיון להקדים את יתר הקולגות במחוזות אחרים ולהיות המחוז הראשון ש"משיג" הרשעה בעבירה החדשה. התנהלות זו של הפרקליטות, כך לפי ההגנה, פגעה בזכות הנאשם להליך הוגן.

באשר לראיות, הסנגור טען כי בתיק קיימות שתי גרסאות, זו של המתלונן במשטרה וזו של הנאשם לפיה הודה כי אמר למתלונן "אתה תבוא לנשק לי את הרגל" תוך שהכחיש כי קדם לכך כל אזכור של המילים "שומר", "שמירה", "שריפה" או "טובא", ואת הסבריו כי אותו משפט נאמר במהלך ויכוח בינו לבין המתלונן לאחר שהאחרון צילם וגידף אותו בכך שאמר עליו בנוכחות אחרים "להוציא החוצה את הנבלה", דבר שגרם לנאשם תחושת ביזוי והשפלה.

נטען כי יש להעדיף את גרסת הנאשם אשר נתמכת בעובדות/הראיות הבאות:

- הנאשם הגיע לאתר בשעת צהריים, בפנים חשופות ברכבו של אביו ונכנס בשער האתר עם הרכב;
- הנאשם הזדהה בשמו מיד לאחר שהעד קוסאי פנה אליו ושאל לפרטיו וכן בפני המתלונן;
- הנאשם לא פנה אל משרדי האתר ולא בירר מיהו מנהל האתר או הבעלים, אלא הבהיר כי הגיע לפגוש את חברו הייתם מפעיל הבאגר;
- באתר הבניה עבדו אותה עת פועלים וביניהם מפעיל הבאגר אשר קדח באדמה, דבר שהקשה על השמיעה;
- המתלונן צילם את הנאשם, התקשר למוקד 100 ומסר כי הנאשם דורש "ח'אווה" עוד לפני ששוחח עמו;
- מדיסק השיחה למוקד 100 והתמליל שלה (ת/2 ות/2א) השוטר שקיבלה את הקריאה לא ביקשה מהמתלונן לצלם את הנאשם או את לוחיות הרישוי של הרכב;
- הנאשם פנה למתלונן רק לאחר שהבחין כי הוא מצלם אותו וביקש כי ימחק את תמונתו;
- מעדותו של קוסאי עולה כי הוא לא רצה להתלונן וכי הגיע למשטרה לאחר שהמתלונן, המעסיק שלו, ביקש ממנו זאת, ומכאן ניתן ללמוד על תיאום הגרסאות בינו לבין המתלונן;
- גרסת העד אחמד בביהמ"ש מחזקת את גרסת הנאשם לפיה לא הגיע לאתר במטרה לגבות דמי חסות ולא ניסה לאתר את בעל הבית, אלא הגיע על מנת לפגוש את הייתם, ובכך היא סותרת את העדות של המתלונן;

באשר למתלונן, נטען כי אין המדובר בעד אמין ומהימן והסנגור ביקש לדחות את הטענה כי התנהגותו על דוכן העדים הייתה כזו שמקורה בפחד מהנאשם. באותו עניין נטען כי אין מקום להעדיף את עדויותיו במשטרה שכן התגלו בהן סתירות ושקרים. הודגש כי הסיבה האמתית ליצירת התרחיש השקרי על ידו היא הסטיגמה בה החזיק המתלונן בנוגע לישוב טובא-זנגריה והעלבון האישי שחש לאחר שהנאשם אמר לו כי ינשק את רגלו, דבר שלטענת הסנגור חיזק את יצר הנקם שנוצר אצלו. הסנגור הוסיף כי מלבד המתלונן אף אחד מהעדים לא הזכיר את נושא השמירה.

הסנגור מתח ביקורת על הגשת ת/17, הרשעתו הקודמת של הנאשם, למרות שהראיה הוגשה בהסכמתו ונטען כי לא הוכחו התנאים שנקבעו בפסיקה להבאת ראיה בעלת מעמד של "עדות שיטה ומעשים דומים" וכי ת/17 מתייחס לאירוע שהתרחש לפני כ-9 שנים וחלקו של הנאשם בפרשה היה קטן, כך גם הענישה שהוטלה עליו ביחס לנאשמים הרבים האחרים. בהתייחסו לעובדה כי הייתם לא זומן להעיד, טען עו"ד ארבל כי אילו סברה המאשימה שיש בעדותו כדי לחזק את ראיותיה, חובה עליה להזמין כעד מטעמה והימנעותה מלעשות כן, לא רק שיוצרת תוצאה לפיה מאשימים את הנאשם בעבירה שאינה מתאימה למסד העובדתי שהונח בפני בית המשפט אלא אף מסכלת את תכליתו של ההליך המשפטי לגילוי האמת. עוד הוסיף ב"כ הנאשם כי החובה להוכיח את כל יסודות העבירה מוטלת על כתפי המאשימה ואין מקום לקבל את טענות המאשימה כי אי העדת הייתם כעד מטעם ההגנה מחזקת את הראיות נגד הנאשם.

הסנגור התייחס בקצרה גם לעבירות הנוספות המיוחסות לנאשם. באשר לעבירת הסחיטה באיומים נטען כי היסוד העובדתי אינו מתקיים שכן אדם סביר אינו חש פחד מהמשפט "תנשק לי את הרגל" שנאמר על רקע יכוח, וכן לא מתקיים היסוד הנפשי, שכן הדברים נאמרו כביטוי של כעס כלפי ה"עליהם" שנעשה לנאשם, על לא עוול בכפו, ללא רצון להפחיד מי מהעדים, אלא להשיב את כבודו לאחר שהושפל על ידי המתלונן שגידף אותו וכינה אותו נבלה.

הסנגור בקש גם לזכות את הנאשם מעבירת שיבוש מהלכי משפט משלוש סיבות: ראשית, כי הנאשם לא הוזהר בתחילת חקירותיו במשטרה בגין החשד לביצוע עבירה זו ובכך נפגעו זכויותיו; שנית, יסודות העבירה, העובדתי והנפשי, לא הוכחו, היות ולא עלה בידי המאשימה להוכיח כי הנאשם מסר להייתם "דבר מה" שטיבו אינו ידוע, וגם אם הוכח כי דבר כאמור נמסר, אין כל הוכחה כי אותו "דבר מה" נמסר מתוך שאיפה לפגוע בקיומו, מטרתו, באופן התנהלותו או בתוצאותיו של הליך משפטי מסוים שהוגדר מפורשות בכתב האישום; שלישי, בחקירתו הנגדית בביהמ"ש הנאשם לא נחקר על עבירה זו, ובסיכומי המאשימה לא הובאה כל התייחסות לכך.

יריעת המחלוקת

למעט הודאתו בהגעה למקום, כפירת הנאשם הייתה כללית, ורק בעדותו בביהמ"ש במסגרת חקירתו הנגדית מסר למעשה את גרסתו העובדתית לאירוע נושא כתב האישום.

מעדויות העדים וטיעוני הצדדים בסיכומים עולה כי העובדות הבאות אינן שנויות במחלוקת:

הנאשם הגיע ביום 10.8.2023, סמוך לשעה 15:00, לאתר בנייה בקריית שמונה באמצעות רכב מסוג טויוטה ראב 4 לבן השייך לאביו; באותה העת שער הכניסה לאתר היה פתוח ותקול ועבדו על תיקונו; עת הגיע הנאשם למקום ניגש אליו קוסאי והתנהל שיח בין השניים; לאחר מכן ניגש אליו אחמד וצילם אותו, אותו סרטון הופץ ברשתות; המתלונן צילם את הנאשם בהיותו בתוך משרדו, התקשר למשטרה ואמר כי הנאשם הגיע לאתר העבודה שלו ומבקש ח'אווה, שמירה, בהמשך לכך, נכנס הנאשם למשרד של המתלונן ושם התנהלה שיחה בין השניים ללא עדים; לאחר מכן הגיעה נידת משטרה והנאשם נעצר במקום. לצד האמור, מגרסת הנאשם וסיכומי בא כוחו עולה כי האמירות המיוחסות לנאשם כלפי המתלונן: "מי השומר פה?", "אם המקום היה נשרף או יישרף לבילה!", "אם זה יישרף!", אתה תבוא לטובא תנשק לי את הרגל", מוכחות. בהתאם לטיעוני ההגנה, גם אם אותן אמירות יוכחו אין בהן כדי לבסס את יסודות העבירות המיוחסות לנאשם. הטענה העובדתית של הנאשם היא כי אמר למתלונן את המשפט: "אתה תבוא לנשק לי את הרגל" אך ללא כל אמירה נוספת הקשורה לשריפה או לשמירה, ומשפט זה נאמר "בעידנא דריתחא" לאחר שהמתלונן כינה אותו נבלה, ואין בכך כל עבירה.

קביעת ממצאי עובדה

להלן ייסקרו הראיות הרלוונטיות.

ציטוטים מפרוטוקולי הדיון הועתקו מתמלולי ישיבות ההוכחות.

השגיאות במקור.

הדיווח למוקד 100

הדיווח על האירוע החל בשיחה של המתלונן למוקד 100 של המשטרה בה אמר כי מישהו מאיים על מנהל העבודה שלו באתר ומבקש ממנו "חאווה" או "פרוטקשן" (דיסק - ת/2 ותמלול ת/2א, ש' 5-7, ש' 11, ש' 14-15, ש' 20-27-55):
"מתלונן: שנייה אני מצלם את הרכב שלו הוא בא חאווה (נשמע אומר - תצלם אותו)

...

משטרה: אוקיי ומה איים עליו?

מתלונן: הוא בא חאווה הוא רוצה שמירה רוצה חאוה.

....

משטרה: אוקיי ומה הוא מאיים מה הוא רוצה?

מתלונן: הוא רוצה חאווה שמירה...מה הוא רוצה

משטרה: הוא רוצה שמירה?
מתלונן: שמירה זה חאווה בערבית
משטרה: מה זה שמירה תסביר לי
מתלונן: הוא רוצה שמירה על האתר
משטרה: אה, אוקיי ומה קרה מה זאת אומרת מה הוא רוצה פרוטקשן מה הוא רוצה? הלו?
מתלונן: כן
משטרה: הוא רוצה פרוטקשן
מתלונן: כן

....
מתלונן: הא מטובא (נשמע ברקע "שו אסמו?") רמי חליל.
משטרה: רמי מה?
מתלונן: חליל.. 43292402 (לוחית רישוי)

....
מוחמד: אני התרחקתי הוא מאיים פה"
עדות המתלונן
גרסת המתלונן בביהמ"ש

המתלונן העיד בפניו בדיון שהתקיים ביום 14.1.24, לאחר שהוצא נגדו צו הבאה וניכר כי מעמד מתן העדות לא היה נוח עבורו. לאורך עדותו בפני התחמק המתלונן ממבט ישיר לעבר הנאשם או ביהמ"ש (ראו פרוט' 14.1.24, עמ' 9 ש' 39), הרבה להשפיל את מבטיו וענה תשובות קצרות ולפעמים אף מתחמקות ומהתנהלותו על דוכן העדים התרשמתי כי הוא היה שרוי בתחושת פחד. בתחילת עדותו נשאל המתלונן מה הוא זוכר מהאירוע ביום 10.8.23 ובתשובתו תיאר את האירוע בכך שהנאשם הגיע לאתר העבודה שלו, שם שהו אותה העת שניים מחבריו שלו והיה ויכוח לא נעים (עמ' 2, ש' 1-2):
ת': אני זוכר שהבחור בא לאתר בנייה אצלנו, שהיו שני חברים שלי והיה ויכוח ביניהם, הוא בא אלי וחזר, והיה ויכוח לא נעים."
בהמשך תיאר את האירוע בצורה כללית וסיפר כי בין הנאשם לבין מנהל העבודה קוסאי ואחמד או רק אחד מהם, היה ויכוח ובהמשך גם ויכוח בינו לבין הנאשם (עמ' 3, ש' 4-9, ש' 16-18). המתלונן תחילה אמר כי אינו זוכר על מה היה ויכוח (עמ' 3 ש' 21), ובהמשך סיפר כי לאחר שהנאשם דיבר עם קוסאי ואחמד, הוא בא אליו וביקש לברר מדוע הוא מצלם אותו ובשל כך התפתח הויכוח בין השניים (ש' 19-25, ש' 30-36).

לאחר שהתחמק מלתאר את הסיבה לוויכוח בינו לבין הנאשם, נשאל המתלונן מה צילם ומדוע והשיב כי בגלל שהנאשם מהכפר טובא זנגריה הם פחדו ולכן צילמו אותו (עמ' 3, ש' 37-38 + עמ' 4, ש' 1-2, ש' 5-9):
"ש': אתה יודע מה, אני אשאל אותך שאלה אחרת, למה צילמת? מה צילמת ולמה צילמת?
ת': צילמת כי בשבילנו אמרו שזה טובה, ומבחינה טובה, שזה מישהו בא, כאילו משהו לא טוב, אז צילמתי, שלא, פחדנו. זה כל העניין. אני פחדתי והם פחדו.

....

ש': אתה פחדת, גם הם צילמו, למה צילמתם? אני לא מבין למה צילמתם?
ת': אני אמרתי לך, כי הבנו שזה מטובה, אז מטובה, אז צילמתי, לא, פחדנו, זה כל העניין אתה רוצה להגיד בפניו שאני פחדתי? לא, פחדתי. כללי, אני לא מכיר אותו, אני באמת, ועכשיו, אם היית מראה לי אותו בחוץ לא הייתי יודע שזה אותו בן-אדם, הנה אני מסתכל עכשיו..."

בהמשך מסר כי צילם בגלל שהתפתח ויכוח קולני והוא צילם ליתר ביטחון (עמ' 4, ש' 33-34, עמ' 7, ש' 30-38).
גם לאחר שרוענן זכרונו של המתלונן ונשאל לגבי האירוע בו הרים הנאשם את משקפי השמש שהרכיב קוסאי, לא השיב לעניין זה וחזר ואמר:

"ת': אני אומר לך, אני התחלתי לצלם, צילמתי לא וידיאו, צילמתי תמונה לאוטו ולבחור ולשני הבחורים, לא בווידיאו צילמתי, אז הוא בא אלי, זה הזכרון שלי, הוא בא אלי התעצבן למה אני צילמתי אותו," (עמ' 5, ש' 16-18).

המתלונן המשיך עם תשובותיו המתחמקות לאורך כל העדות עד אשר ביקש הפרקליט להשמיע לו את השיחה שניהל עם מוקד 100 של המשטרה, אז סיפר המתלונן כי התקשר למשטרה בגלל שפחד והרגיש מאוים (עמ' 6, ש' 31-38):

"ת': כן, אני פחדתי, לא צריך. לא צריך להשמיע לי. לא צריך, אני התקשרתי.

עו"ד ארבל: תרענן לו את הזיכרון, שאולי השוטר..."

ש': אין בעיה, בכל זאת,

ת': אני התקשרתי, אתה רוצה להגיד שמי התקשר? אני התקשרתי. ואני רעדתי, ואני פחדתי, אני אגיד לך אמת, אני פחדתי. אתה לא צריך להשמיע לי אני יודע (נשמעת הקלטת השיחה)

ש': קודם כל, מי הדובר פה בשיחה הזו?

ת': אני. אני מבין שהוא בא לאיים."

לאחר שהושמעה לו השיחה למוקד 100, נשאל המתלונן לגבי השימוש שלו במילה "ח'אוה" במהלך אותה שיחה ומסר כי מבחינתו, ומאחר ועבד במספר מקומות באזור, אדם זר מהכפר טובא שנכנס לאתר, משמע "ח'אוה" (עמ' 7, ש' 8-15):
"ש': אתה אמרת לה, הוא בא ח'אוה, השתמשת במילה ח'אוה.

ת': לא, אני אגיד לך, חאווה זה, ש': מאיפה זה הגיע? מאיפה זה הגיע?

ת': זה הגיע, אגיד לך, אני אגיד לך למה, אני אגיד לך למה, בשבילי שהוא בא ואמרו לי שזה מטובה, מבחינתי זה חאווה, אתה מבין? ככה אני, לא, ככה אני לא מבין, ככה אני, איך אני אסביר לך את זה בעברית או בערבית, אני מבין שזה, שמישהו מוזר נכנס לאתר, אני עובד בכמה מקומות שמה, אז אני מבין שזה מישהו שבא לשמה הוא בא, למטובה זה ככה, לצערי זה ככה, באמת אני..."

לאחר שהפרקליט רענן את זכרונו של המתלונן בנוגע לשיחה שהתנהלה בינו לבין הנאשם והקריא לו מעדותו מה-20.8.23, הוא נשאל אם הוא זוכר שהנאשם שאל אותו "מי השומר פה" וענה כי הוא זוכר כי הנאשם הגיע אליו ודיבר איתו אך הוא לא זוכר את השיח שהתנהל, אך זכר כי הנאשם אמר לו "תנשק" והוא התעצבן מכך (עמ' 8, ש' 6-19):

"ת' (כנראה שבתמלול נרשם בטעות כי זו תשובה, והמדובר בשאלה של הפרקליט, ד.ג.): הוא ניגש למשרד, כאשר הוא נכנס כמה מטרים, אני התעסקתי בין היתר בניידת, אני מקריא מהעדות השנייה זוהר, אני התעסקתי בניירת עבודה, סליחה מהעדות מה-20 לשמיני. אז הוא אמר לי למה צילמת, פה אתה צודק מה שאמרת לנו עכשיו, אמרתי לו אני בעל האתר, אני מצלם את כל מי שנכנס לשטח. עד פה אנחנו מסכימים. אני הקבלן ואצלם מי שאני רוצה. הוא אמר לי, תמחק, אמרתי לו תגיד, אמרתי לו תגיד לי, מה אתה רוצה ממנהל העבודה ולמה בכלל אתה נמצא בשטח? הוא השיב מי אתה? אני עניתי אני (... (המתלונן, ד.ג.) אני גר בכרמיאל ואני קבלן, במקור ממג'ד אל-כרום, קיצר הצגתם אחד את השני. ואז אתה שאלת אותו מי אתה, הוא ענה לך אני רמי אסמאעיל, ואז הוא שאל אותי מי השומר פה. אתה זוכר את זה?"

ת': אני זוכר שהיה, כל הנושא הזה שהוא בא ודיבר ולא זוכר את המילים שהוא נכנס ואמר ומי זה, הוא דיבר איתי לא יפה, ואמר לי תנשק, לא יודע, וזה עצבן אותי זה כל העניין, אבל אגיד לך במילה הזאת מה אמרתי במילה הזאת. אמרתי זה, אני גם יש לי בעיה בזכרון שזה הרבה זמן.

לאחר ששוב נשאל המתלונן על השיחה שהתנהלה בינו לבין הנאשם אודות השמירה והשריפה המשיך בניסיונו להתחמק ממתן תשובה או מסר כי אינו זוכר (עמ' 9, ש' 9-5, ש' 14-15, ש' 20-24), ועל כן הוכרז כעד עוין ובהסכמת הסנגור הוגשו 4 העדויות שלו במשטרה (ת/6, ת/7, ת/8 ות/9). בהמשך לכך, נחקר בחקירה נגדית על ידי ב"כ המאשימה.

בחקירתו הנגדית על ידי הפרקליט העיד המתלונן כי התנהל ויכוח סוער עם הנאשם (עמ' 12, ש' 21-23), ושוב, כשנשאל על עניין השמירה, השיב כי אינו זוכר והתחמק, כך בעמ' 13, ש' 36-38 + עמ' 14, ש' 1-12, עמ' 16, ש' 5-7. בהמשך חזר על דבריו ואמר כי הרגיש מאוים ועל כן התקשר למשטרה, כך בעמ' 14, ש' 17-18, ש' 24-26:

"ש': כשאתה אומר היה פה איזונים,

ת': לא, בוא, אני שהתקשרתי כי אני הרגשתי את האיזונים ואני הרגשתי מאוים.

...

ת': סליחה, תן לי להסביר את עצמי טוב מאוד. זה שהוא בא וצעק ואיך שהוא נכנס ומדבר איתם, אם זה אני התקשרתי לפני או אחרי, בכל, זה אווירה שהייתה אווירה לא טובה, בגלל ככה הרגשתי, דיברנו, עכשיו לפני, אחרי, אני לא זוכר."

בעמ' 16, ש' 17:

"ת': אני בזמן שאני מרגיש מאוים אני חייב להתקשר למשטרה, מה זאת אומרת?"

בעמ' 16, ש' 26-28 הוסיף כי האווירה במהלך האירוע הייתה של איום:

"ת': לא לא זה היה, כל האווירה הייתה אווירה שהיא לא נוחה וגם אווירת איום. אני לא אומר שהוא בא, אמר לי ככה, ולא ככה, הרגשתי, לאווירה אם לא, הייתי מרגיש נוח לא הייתי קורא למשטרה."

בעמ' 17, ש' 4-10 הבהיר מדוע נקט במילה "ח'אווה" במהלך השיחה עם המוקדנית של מוקד 100:

"ש': לא, היא שאלה אותך הוא ביקש ממך פרוטקשן?"

ת': כן אז מה שאמרתי זה כל הנושא שאני מאוים, לא בחאווה ולא בנשק ולא ולא, זה כל העניין. כשאתה מרגיש מאוים אתה מתקשר למשטרה ואתה מרגיש לא נוח, אתה מתקשר למשטרה, זהו, זה כל העניין, עכשיו מה היה הדעה שלו, מה הכוונות שלו עם החבר'ה שלי, אי אפשר, אי אפשר לשפוט בן-אדם שהוא, משיג גבול, בא נכנס דיבר איתם ובא אלי, זה לא הייתה אווירה נוחה ואני לא סתם התקשרתי למשטרה, לא בא לי להתקשר למשטרה."

גרסת המתלונן במשטרה

בהסכמת הסנגור הודעותיו של המתלונן במשטרה הוגשו, ובהן תיאר את האירוע באופן המתיישב עם עובדות כתב האישום.

בהודעה הראשונה שמסר המתלונן זמן קצר לאחר האירוע ביום 10.8.23 (ת/6), סיפר המתלונן כך (ש' 1 והלאה):

"...אני באתי הייתי בישיבה עם מנהל העבודה באתי לבקר את האתר, את קוסאי (...) והיה איתנו גם מנהל עבודה אחר שבא לאותו, שנפגשתי איתו גם באתר הוא מנהל עבודה באתר באצטדיון טבריה אנחנו יושבים ביחד שלושתינו נכנס רכב מסוג ראב פורג'יפון צבע לבן, שאלתי שני מנהלי עבודה מי זה אמרו שהם לא מכירים יצא קוסאי מנהל העבודה של האתר והלך אליו ואני מסתכל מהחלון זה היה מולי ורואה את שניהם ראיתי שהקול שלו הגבר וראיתי אותו מוריד לקוסאי את המשקפיים עם קול גבוה אמרתי לבחור השני אחמד לך תבדוק מה קורה אז הוא קרה לי לבוא כי יש אימים כי הוא מאיים עליו, אני ישר התקשרתי למשטרה...בזמן שאני מתקשר למשטרה צילמתי אותו איזה שני צילומים ששלחתי לווצאפ של השוטרים, סיים המנהל עבודה ובא אליי למשרד אמר למה אני מצלם אמרתי לו אני בעל הבית ואני מצלם כל מי שנכנס לאתר אמר תמחק את זה אמרתי לו אני לא מוחק ומי כבודו אמר שם שלו לא זוכר סלימאן לא יודע מה שאל מי אני אמרתי לא אני קוראים לי (...) אני קבלן מהנדס מכרמיאל ובמכור ממגדל כרום מספיק לך מספיק ככה אומר אני אגיד לך תמחק אם אתה לא מוחק, קודם כל מי השומר פה שאל, אין לי שומר אמרתי לו ולא צריך שומר, אז הלילה הזה לא יהיה כל זה לא יהיה בלילה ואתה תבוא לנשק את הרגל שלי בטובא אמר לי ככה פעמיים והלך לכיוון מנהל העבודה אמרתי לו אין בעיה שתקתי אין בעיה בסדר הלך עוד פעם לא יודע מה הוא דיבר איתם הלך וחזר הלך וחזר עם מילים של אימים ובסוף אמר לי אתה תתחרט אני שמעתי שם שלך אני אטפל בך. תנשק לי את הרגל בטובא לא באתר. אני המשכתי לדבר שלוש שיחות, כשהוא היה בא אליי הייתי נתק ושם בכיס שלא יגנוב לי את הטלפון, אחר כך הוא הלך לחבר'ה שלי איים לא יודע מה סיפר רצה לדבר עם בעל האגר שהוא היה למטה רחוב ממנו, אני יודע אבל זה בסודיות אני יודע שלבעל הבאגר יש שמירה מהם לא יודע מי מאז שהתחיל בעל הבאגר לפני שלושה שבועות אני יודע שיש לו שמירה מאלה הוא הלך לאוטו אחרי שקרה לבאגר והתחיל לעשות אבו עלי ולצעוק יצא מהאוטו והוא עם אימים כאילו יראה לי הלילה ביציאה..."

בהמשך הוסיף המתלונן כי הנאשם ביקש ממנו שלא להגיש נגדו תלונה (ש' 3 והלאה):
"ת: בטח יש סרטונים השוטר הנה קורא לו ואמרתי לשוטר שהוא מאיים עליי ואמרתי לו הנה אני בא לנשק לך את הרגל ביקש ממני שלא להגיש תלונה בוא דבר עם מפעיל הבאגר הוא ביקש ממפעיל הבאגר לדבר איתי אמרתי לו לא זו השיטה שלי, התחנן למפעיל הבאגר שלא אגיש תלונה ואמר דבר איתו וירד למטה שמונה עשר מטר בוא דברו איתו והיה פינג פונג בינו לבין השוטר וזהו נסגר אין מילים יותר."

בעדותו השנייה מיום 16.8.23 (ת/7) השיב המתלונן על שאלות הקשורות לעבודתו, ובעדותו השלישית שמסר במשטרה ביום 20.8.23 חזר על גרסתו כפי שמסר אותה בת/6 (ת/8, ש' 3):
"תשובה: הגעתי לאתר הבנייה לקראת השעה 15:00 ונכנסתי למשרד ונכחו שם שני מנהלי עבודה שעובדים אצלי אחד בשם קסאי (...) שמשמש כמנהל עבודה בק"ש והשני אחמד (...) שמנהל את אתר טבריה, כאשר אני מביט מבעד לחלון שמשקיף לתוך האתר, וכעבור רבע שעה לערך, נכנס רכב מסוג טויוטה ראב 4, ואני רציתי לברר מי זה, אז שאלתי את שני המנהלים שהיו איתי, על זהותו, השיבו שלא מכירים, יצא המנהל קוסאי וניגש אליו, דיברו ביניהם, ותוך כדי שהבחור שנכנס לאתר התקרב אליו והרים לקוסאי את המשקפיים מהראש, אני ביקשתי מהמנהל השני לך אליו, ותעדכן אותי מה קורה שם, אני מתוך דאגה הסתכלתי כל הזמן עליהם, כי המחזה הדאיג אותי, וביקשתי גם מ(אחמד, ד.נ.) שיצלם את הרכב...חזר (אחמד, ד.נ.) וקרא לי החוצה שאצטרף ושזה מסלים, אמרתי לו שאני לא אצא, רק תצלם לי את הלוחית זיהוי, מיד התקשרתי למשטרה...אני ראיתי שהעניין רותח, אז ניגשתי ישירות לדלת הכניסה של המשרד ועדיין נשארתי בתוכו, וצילמתי את הבחור, הבחור הזר, קלט אותי מצלם, ומרחוק אמר לי "יא מעלם אמחא אמחא" ה.ח. - בתרגום לעברית זה "יא מעלם תמחק תמחק"

אני חזרתי למקומי לתוך המשרד ואז הוא גם ניגש אלי והייתי בטוח שהוא לא ראה אותי מדבר בטלפון, הוא ניגש למשרד כאשר נכנס כמטר בפנים, אני התעסקתי בין היתר בניירת עבודה, אז הוא אמר לי "למה צילמת", אמרתי לו "אני בעל האתר ואני אעשה מה שבא לי בשטח שלי, אני הקבלו ואצלם מה שארצה", הוא אמר לי "תמחק" אמרתי לו "תגיד לי מה אתה רוצה ממנהל העבודה ולמה בכלל את נמצא בשטח", והוא השיב "מי אתה?" אני עניתי לו "אני (...). גר בכרמיאל ואני קבלן במקור ממג'ד אלכרום, וגר בגדיד 11 בכרמיאל". ואז שאלתי גם "מי אתה?" הוא ענה "אני רמי איסמאעיל, ושאל מי השומר פה", אני עניתי "אני", הוא הסתובב עם הגב שלו והפנה אותו אליי, נראה לי חשב לרגע ואז הסתכל עלי שוב, אמר לי "את השם הזה (...). מאיפה זכור לי מאיפה זכור לי?", אני אמרתי "אולי זכור לך", ואז אמר לי "ואם המקום הזה נשרף או יישרף בלילה?" ואז שתק והלך, וניגש חזרה לקוסאי, וכשהוא ניגש חזרה לקוסאי אני חזרתי ומסרתי מספר רכב למוקדנית, ואחר כך שוטר סויר התקשר אלי, אבל שוב רמי חזר אלי למשרד ונכנס שוב, ואמר שוב "ואם זה יישרף?" אני שתקתי, ואז חזר ואמר "אם זה יישרף אתה תבוא לטובא ותנשק לי את הרגל", ואז יצא החוצה שוב, וניגש שוב פעם למנהל קוסאי, ובזמן שהוא התהלך לכיוון קוסאי, חזר ואמר "תנשק את הרגל לטובא"....

באותה עדות, נשאל המתלונן מדוע אמר למוקדנית כי הנאשם מבקש ממנו ח'אוה והשיב כי הבין מנסיבות ההתרחשות כי זה מה שבקש ממנו הנאשם (עמ' 2, ש' 5-7 + עמ' 3, ש' 8-29 + עמ' 4, ש' 30):

"שאלה: מה אמרת למוקדנית בשיחה שלך?

תשובה: אמרתי לו יש מישהו שמאיים, ורוצה לגבות "כאוה"....

שאלה: מה הכוונה כאוה, למה אמרת את זה?

תשובה: כי ראיתי את הפרצוף שלו ששידר וחשדתי, ובזמן ששמעתי אותם צועקים ומדברים, והוא התקרב לקוסאי ועשה את הקטע עם המשקפיים, אני הייתי בטוח ב%99 שאנחנו בבעיה, ואז התקשרתי ואמרתי את זה שהוא מאיים ורוצה לקבל כאוה, עוד לפני שבא אליי כי רציתי להקדים את המשטרה.

שאלה: אני עדיין לא מצליח להבין את הקשר של הכאוה לאיומים ולמה שהתרחש?

תשובה: כאוה בשבילי זה שמירה, מבחינתי זה אותו דבר.

שאלה: אני מסכים איתך, אבל אני לא מצליח להבין מכל מה שנאמר למעלה, איפה מתחבר כל עניין הכאוה/השמירה, מה אני פספסתי?

תשובה: אתה לא פספסת יש לי מלא אתרים ובכל אתר אף פעם, לא הא לי ואמר אלי מישהו מהחבורה של השמירה וביקש כאוה, עד היום אף אחד לא מבקש כאוה ישירות.

שאלה: אני עדיין רוצה להבין איפה מתחבר כל עניין השמירה?

תשובה: ברגע שהוא בירר על זהות נותן שירות שמירה מבחינתי הוא רמז לי על כך, אפילו מבחינתי זה גלוי, וחוף מזה ששלחתי את אחמד (...). והוא חזר אלי וביקש אותי שאצא מייד חיברתי את הכל ביחד.

שאלה: תזכיר לי בבקשה את הרגע בו הוא שאל על השמירה, תגיד מה קרה ומה הוא אמר בדיוק?

תשובה: הוא שאל תוך השיח "מי השמירה פה?", אני עניתי שזה "אני" וזכור לא שאמרתי גם "שלא צריך שמירה". ואז כל הסיפור עם השריפה והאם יישרף.

שאלה: האם רמי, דרש ממך שהוא ייתן שמירה או מישהו מטעמו?

תשובה: באופן גלוי לא, זו פעם ראשונה שאני רואה אותו ומדברים יחד.

שאלה: מי שמע אותו שהוא שאל ובירר העניין השמירה?

תשובה: ברגע הזה אני היית לבד, ובתוך המשרד, לא יודע אם מישהו מבחוץ עמד קרוב אליו מספיק בשביל לשמוע.

שאלה: אני אשמיע לך הקלטה של המשטרה ממוקד 100 מאותו אירוע, בו התקשרת וזימנת משטרה, תגיד לי בבקשה למה התכוונת שאמרת למוקדנית "הוא בא כאוה"?

תשובה: הוא בא לאיים כי זה כבר התחיל האיום.

שאלה: המוקדנית גם שאלה אותך "האם הוא רוצה פרוטקשן?", וענית "כן", מה אמר לך שגרם לך לומר כן? תשובה: הוא עדיין לא אמר לי ולא דיבר איתי, השיחה עם המוקדנית היא הייתה השיחה הראשונה לפני שניגש אלי ואז ניתקתי.

שאלה: למה מה הוא אמר בחוץ שגרם לך למסור שהוא רוצה פרוטקשן/כאווה/שמירה? תשובה: כי (...) (אחמד, ד.נ.) המנהל ששלחתי לברר מה קורה, חזר אלי ואמר לי "כן ובוא".

שאלה: אתה שלחת אותו שיברר האם הבחור רוצה פרוטקשן/שמירה? תשובה: כן שלחתי אותי למטרה הזאת ואז הוא חזר ואמר כן תבוא בחוץ ואז אני התקשרתי.

שאלה: אתה מבין מה זה כאווה בכלל או מה המשמעות, תסביר לי? תשובה: אני מבין שכאווה זה שדורשים ממך כסף סתם, וגם השמירה עצמה היא בגדר כאווה כי בפועל לא שומר אלא משלם כסף סרק ושלא עושים את עבודת השמירה, וגם ששומרים הם גונבים אותך פחות."

המתלונן גם הסביר לשאלת החוקר את האיומים שנקט הנאשם כלפיו (ת/8, עמ' 4, ש' 31-32):

"שאלה: נחזור שנייה שאמרת לי, שהוא איים או אמר שיישרף המקום שלך למה התכוון, למקום שלך, האם זה לאתר כולו, לציוד, לרכב, למה הוא התכוון?

תשובה: אני בוודאות אומר לך שהוא מתכוון לאתר ואני מנסה להיזכר אם אני אמרתי לו שאין לי כלום עדיין באתר. ככה שאין מה לשרוף חוץ מהמשרד, ואני מודע ששאר הציוד שנמצא באתר ולא שלי דוגמת הבאגר, יש לו שמירה משלו..."

בסוף העדות (ת/8) הוסיף המתלונן כי "רמי רצה לקרוא להייתם בשביל שיאמר לשוטרים וגם אלי שכל הסיפור זה הזמנה לארוחה אבל בפועל שום דבר שקשור לאוכל" (ש' 46).

גם בהודעתו מיום 22.8.2023 (ת/9), לאחר שנתבקש המתלונן לחדד פעם נוספת דברים שמסר בהודעותיו הקודמות (עמ' 1, ש' 10-13 + עמ' 2, ש' 12-13) חזר על גרסתו:

"שאלה: בעדויות הקודמות מסרת שראמי פנה אליך ושאל במהלך הויכוח במשרד, בעניין שמירה, מה היו מילותיו? תשובה: הוא שאל "מי השומר פה?" ואז עניתי לו שאני.

שאלה: ואמרת גם שהוא הזכיר את עניין שריפת האתר שלך וזה שאתה תצטרך להתחנן אליו ולנשק את רגליו בטובא, מה היה קודם למה, שאלת מי השומר או עניין השריפה? תשובה: הוא שאל בהתחלה מי השומר ואחר כך הויכוח נגרר לעניין השריפה."

סיכום - גרסת המתלונן

למרות שהסנגור הסכים להגשת העדויות שמסר המתלונן במשטרה כאמור, התנגד לקבלן לאמיתות תוכנו, בזמן שהמאשימה ביקשה להעדיף על גרסת המתלונן בביהמ"ש מכוח סעיף 10א לפקודת הראיות, שקובע חריג לכלל הפוסל עדות מפי השמועה ומכוחו רשאי בית המשפט לקבל אמרה בכתב שמסר עד מחוץ לכותלי בית המשפט, כראיה לאמיתות תוכנה ובלבד שמתקיימים תנאים אלו: מתן האמרה הוכח בבית המשפט; נתן האמרה הוא עד במשפט וניתנה לצדדים הזדמנות לחקור אותו, והעדויות שונה מן האמרה בפרט מהותי או שהעד מכחיש את תוכן האמרה או טוען כי איננו זוכר את תוכנה.

סעיף 10א לפקודת הראיות חוקק על מנת להתמודד עם הלחצים והאיומים שהופעלו על עדי תביעה במטרה למנוע את העדתם. האפשרות שיצר הסעיף, לעשות שימוש בהודעה הנמסרת בשלב החקירה כראיה לאמיתות הדברים שהשמיע מוסר ההודעה, נועדה לנטרל את אותם הלחצים להם נחשפו העדים (ע"פ 4763/11 מנוצהר יעקובי נגד מדינת ישראל (20.5.2014) פסקה (42).

סעיף 10א(ג) לפקודת הראיות קובע כי לאחר שאמרת חוץ של עד מתקבלת כראייה, על בית המשפט להעריך את משקלה ולהחליט האם להעדיף אותה על פני העדות שמסר אותו עד בבית המשפט:

(ג) בית המשפט רשאי לסמוך ממצאיו על אמרה שנתקבלה לפי סעיף זה, או על חלקה, והוא רשאי להעדיף את האמרה על עדותו של העד, והכל אם ראה לעשות כן לנוכח נסיבות הענין, לרבות נסיבות מתן האמרה, הראיות שהובאו במשפט, התנהגות העד במשפט ואותות האמת שנתגלו במהלך המשפט, והטעמים יירשמו.

בבוא ביהמ"ש לשקול האם להעדיף את אמרת החוץ על פני העדות שנמסרה בבית המשפט "עליו לבחון את נסיבות מתן האמרה, הראיות שהובאו במשפט, התנהגות העד במשפט ואותות האמת שנתגלו במהלכו", (ע"פ 6101/16 אחמד עווד נגד מדינת ישראל (28.6.2017)).

ולענייננו,

הסנגור המלומד הסכים להגשת העדויות שמסר המתלונן במשטרה, והתנאים לקבלתן מכוח סעיף 10א לפקודת הראיות התקיימו; מתן האמרה הוכח במשפט כפי שעלה מדברי המתלונן בפניו (כך בעמ' 2, ש' 32-34; עמ' 4, ש' 35-39 + עמ' 5, ש' 1-2; עמ' 8, ש' 6-15; עמ' 11, ש' 27 ועוד) ובהתאם לעדות החוקר עטילה שגבה את הודעות המתלונן ת/8 ו-9, מה גם שלא הייתה מחלוקת על עצם מתן האמרות; המתלונן מוסר האמרות הוא עד במשפט וניתנה לצדדים האפשרות לחקור אותו, והעדויות שמסר בביהמ"ש שונה מהותית מגרסתו במשטרה, התשובות שלו בנוגע למלל שהשמיע הנאשם בנושא השמירה ושריפת האתר, ותשובותיו בנוגע לנסיבות אמירת הדברים היו מתחמקות ולא תרמו לברור האמת.

החוקר עטילה מי שהוביל את תיק החקירה וגבה את העדויות של המתלונן ביום 20.8.23, ת/8, תיאר את נסיבות גביית העדות ואת התרשמותו מהמצב הנפשי בו היה נתון המתלונן (תמליל הדין מיום 18.4.24, עמ' 2, ש' 12-20):

"ת: ...שהתחלנו לגעת בעבירה ובכלל בתוכן הקשר שלי איתו, אני התרשמתי מבן אדם מפוחד, נבהל, שלא יודע מה, מה, מה נפל עליו. הוא לא יום ולא יומיים בתחום השיפוצים, בתחום העפר, הוא נתקל בין היתר, אבל פעם ראשונה שהוא נקלע לסיטואציה כזאתי. שהזעיק משטרה, שהיה מאוים ממש. סיפר על הפחדים שלו, שיתף, עליו, על המשפחה, על מה שעובר עליו, על מה יקרה הלאה, ועל בכלל נגע בכל הסיטואציה של כל הקבלנים בסביבה, במיוחד באזור שלנו, שלא אחת יותר מאתר בכל הארץ, מהמרכז ועד הצפון, הוא דיבר על הצפון, על שיש לו עוד שני אתרים, ושהוא מפחד כאילו על מה מה יקרה הלאה."

בניגוד לעדויות שמסר במשטרה, בעדותו בפניי ניסה המתלונן להימנע ממתן תשובות ישירות וענייניות לשאלות הנוגעות לשיח שהתנהל בינו לבין הנאשם במשרדו, חלק מתשובותיו היו מתפתלות ולא ברורות, על השאלות שנגעו לליבת האירוע ענה כי אינו זוכר ולא מבין, ואף הצהיר כי אינו מעוניין להעיד ואלמלא צו ההבאה שהוצא נגדו הוא לא היה מתייצב לעדות בבית המשפט (תמליל הדיון מיום 14.1.24, עמ' 9 ש' 25-33).

אל מול גרסתו המתחמקת בביהמ"ש, התרשמתי כי במשטרה מסר המתלונן שלוש עדויות מפורטות, עקביות והגיוניות, שמהן עולות אותות האמת. המתלונן לא הכחיש כי התקשר למשטרה עוד לפני שהנאשם ניגש אליו ושוחח עמו והבהיר כי הנאשם ביקש לספק לו שמירה על האתר אך שלל כי דרש ממנו כסף באופן מפורש (ת/8, עמ' 4, ש' 39-40):

"שאלה: אז בוא לקראת סיום, תסכם לי מה באמת ומי רצה, ואיך וכמה דרש אם בכלל?
תשובה: הוא לא דרש כסף אומנם, אבל כל הסיפור הזה, הוא בא אלי לבקש שמירה וזהו."

לאור כל האמור התרשמתי כי גרסת המתלונן במשטרה מהימנה ושיקפה את מה שקרה בפועל במהלך האירוע, ועל כן החלטתי להעדיפה על עדותו בביהמ"ש ולהעניק לה את מלוא המשקל הראייתי.

עדות קוסאי

גם העד קוסאי נראה מפוחד על דוכן העדים והתקשה לשמור על קשר עין עם ביהמ"ש והנוכחים באולם (ראו עמ' 3, ש' 36). בתחילת עדותו בפניי ביום 13.12.23 אישר קוסאי כי לאחר שהנאשם נכנס לאתר אמר כי בא "לבאגריסט" (עמ' 2, ש' 15-21) והתפתח ויכוח בין השניים (עמ' 2, ש' 25) ונמנע מלספר את הרקע ותוכן הוויכוח תוך שהפנה לעדותו במשטרה (תמליל עמ' 2, ש' 31). בהמשך תיאר קוסאי את הסיטואציה בה הרים הנאשם את משקפיו ודיבר על נושא השמירה (עמ' 2, ש' 34 עד עמ' 3, ש' 3):

ת: אמר לי ראמי הייב באתי לברגריסט זה מה שאמרתי בהקדם, אמרתי לו בסדר אני מנהל העבודה, אמר לי בסדר אין בעיה אתה יכול לעשות את העבודות שלך אני פה אני יכול (לא ברור), אמרתי לו לא מעניין אותי, אני מחובתי כמנהל עבודה לדעת מי אתה בכלל ומה באת לעשות והיה וויכוחים, הרים לי מה שאני זוכר כאילו הייתי שם את המשקפיים הרים לי את המשקפיים על הראש שלי ואמר לי אני רוצה לראות את העיניים שלך לדעת עם מי אני מדבר כאילו, אמרתי לו בסדר, עוד פעם אני חובתי לדעת מי אתה, אתה רוצה לדבר עם הבגריסט אין לי שום בעיה לדבר איתו, תצאו החוצה תדברו מה שאתם רוצים אבל לא בתוך האתר וזהו והוא אמר לי."

ראו גם (תמליל הדיון מיום 13.12.23, עמ' 7, ש' 23-36 + עמ' 10, ש' 36-39 + עמ' 11, ש' 1-29).

בהמשך אישר קוסאי כי הנאשם אמר לו שהוא אחראי על השמירה (עמ' 3, ש' 15-18):

"ש: אפילו לפני שאני מקריא לך, משהו שקשור לשמירה אתה זוכר משהו כזה?

ת: כן, אמר לי אחראי פה על השמירה, אמרתי לו לפי דעתי באתר הזה אין שומר, אין שמירה באתר הזה, אם אתה שמירה על הבאגר אני לא יודע אני לא קשור לקטע הזה אבל בתוך האתר אין לי שמירה, זה מה שאמרתי לו."

בהמשך לכך, העיד קוסאי כי אחמד יצא והתחיל לצלם את הנאשם (עמ' 3, ש' 20), בזמן שגם המתלונן צילם מהמשרד שלו, לאחר מכן הנאשם נכנס למשרד של המתלונן, שם התפתחה שיחה בין השניים שהוא לא שמע את תוכנה (עמ' 3, ש' 27).

קוסאי תיאר בחקירתו הנגדית מתי הרגיש מאוים במהלך האירוע (עמ' 7, ש' 23 והלאה) ובהמשך, במענה לשאלותי תיאר את ההתנהלות המאיימת של הנאשם עד לרגע שנכנס למשרד של המתלונן (עמ' 11, ש' 2 והלאה):

"כב' השופטת: מפוחד אוקיי, אתה יכול להגיד לי באיזה שלב?

ת: כמו שאמרתי שהוא הרים ליאת המשקפיים על הראש שלי וככה כאילו הסתכל עליי כאילו בכעס ש...

...

ת: התקרב והסתכל כאילו הוא יותר גבוה ממני שהוא כן התקרב והסתכל ככה.

כב' השופטת: כאילו הוריד את הראש והתקרב לעבר הפנים שלך?

ת: כן והתקרב כאילו...

כב' השופטת: מה המרחק בין האף שלך לאף שלו באותו רגע?

ת: אני לא זוכר אבל מחרק קטן מאוד.

כב' השופטת: תגיד לי מטר? סנטימטר?

ת: חמש ס"מ.

כב' השופטת: בין האף שלך לאף שלו?

ת: כן.

כב' השופטת: ומה הרגשת באותו רגע?

ש.: קצת מיוחדת כמו שאמרת פחדתי קצת אבל לא יודע צעקות וזה אחרי שהוא התרחק נרגע קצת המצב, לא יודע איך להסביר את זה אבל לא ממש מאוים, פחדתי קצת אבל לא פחדתי מקטע שאולי חס וחלילה כאילו ייתן לי מכות או משהו, פחדתי בגלל שאני בחרו אני רחוק מכל הדברים האלו, גם באתי ממשפחה אין לנו בכלל וויכוחים עם השכנים עם הזה אז אני לא מתרגל לעניינים האלו שמישהו רוצה לבוא לזה לדבר בקול רם, בצעקות, בשפה קצת כאילו מן חדה כזאת. כב' השופטת: מה זה שפה חדה? איזה שפה זו הייתה?

ת.: איך להסביר את זה.

עו"ד ארבל : תנסה אולי בערבית.

עו"ד עבאס: תנסה בערבית.

ת.: (ערבית), כאילו הקול שלו היה גבוה קצת כאילו ואני לא מתרגל לזה וזהו, ושהוא התרחק ממני והוא התחיל את הסיפור עם אחמד (..) שהתחיל לצלם ואני התרחקתי, התכוונתי שאני אתרחק ממנו בכלל.

כב' השופטת: למה רצית להתרחק ממנו?

ת.: שהוא הלך לכיוון המשרד הוא הלך לכיוון משהו אחר אני עוד פעם היה קצת סיפור עם בחור שאני לא מכיר אותו, קצת צעקות, רציתי להתרחק, לא רציתי להתקרב בכלל לכל הקטע הזה, רציתי להתרחק פשוט, לא משנה מי הבן אדם שממולי, אני מעדיף שלא להתקרב בכלל לכל הסיפורים האלה.

כב' השופטת: לאיזה כיוון הוא הלך?

ת.: לכיוון (...) (המתלונן, ד.ג.)

כב' השופטת: ואיפה הבגירסט הזה?

ת.: היה לנו בור שזה בעומק של 4-5 מטר והוא בתוך הבור היה עובד.

כב' השופטת: ומה היה המרחק בין הבור הזה לבין המשרד?

ת.: 20 מטר.

חשוב להוסיף כי מהראיות שהובאו בפניי עולה כי קוסאי התלונן נגד הנאשם בגלל שהמתלונן, מי שהיה המעסיק שלו במועד האירוע, ביקש ממנו, בהמשך ביטל את התלונה, אך אישר כי מה שמסר בתלונתו היה אמת (ראו עמ' 4, ש' 8-1, עמ' 8, ש' 23-36). קוסאי גם אישר כי מאז האירוע עזב את העבודה אצל המתלונן ללא כל קשר לביטול התלונה שהגיש נגד הנאשם (עמ' 10, ש' 22-27).

סיכום עדות קוסאי

למרות שהתרשמתי כי הסיטואציה של מסירת העדות בביהמ"ש לא הייתה נוחה עבורו, האמנתי לעדות של קוסאי בפניי שהייתה עקבית והגיבית, ללא כל נטייה להעצים את המעשים המיוחסים לנאשם. למרות שקוסאי הגיע למשטרה לבקשת המתלונן, מי שהיה המעסיק שלו במועד האירוע, את עדותו בביהמ"ש מסר לאחר שיחסי העבודה בין השניים נותקו, והתרשמתי כי הוא תיאר בפני את אשר חווה. קוסאי העיד כי הנאשם הזדהה בפניו בתור מי שאחראי על השמירה, התקרב אליו והרים את משקפיו בצורה מאיימת וניגש לאחר מכן למשרדו של המתלונן.

עדות אחמד

גרסת אחמד בבית המשפט

ניכר כי מעמד החקירה בביהמ"ש לא היה קל עבור אחמד, אשר התקשה לתאר את האירוע בחקירתו הראשית גם לאחר שהסברתי לו כי ביהמ"ש לא מודע למה שאמר במשטרה (ראו עמ' 17, ש' 3-5). כשעומת עם סתירות בין גרסתו בביהמ"ש לגרסתו במשטרה בסוגיית השמירה התפתל וניסה להתחמק ממתן תשובה (עמ' 20, ש' 9-24).

בחקירתו הראשית אישר אחמד כי הנאשם הרים את משקפיו השמש של קוסאי ובהמשך ניגש למתלונן ונכנס למשרד שלו:

ת.: יצאתי בחוץ, יצאתי בחוץ ראיתי שהבחור הזה הרים את המשקפיים לקוסאי מנהל העבודה ואמרתי לו תחזור אני באתי למפעיל הבגיר לא אלייך, תחזור למשרד שלך, תחזור לניירות שלך, קוסאי התווכח שאני מנהל אני הבוס כאן אני מנהל עבודה כאן, חזרתי למשרד אמרתי ל(...) (המתלונן, ד.ג.) זה בן אדם יש בעיה בחוץ, הוא כבר התקשר למוקד 100. הפקידה דרשה לוחות זיהוי של האוטו, יצאתי בחוץ צילמתי מספר לוחות זיהוי של האוטו. הבחור אמר לי שתמחק למה אתה מצלם והלך גם (...) (המתלונן, ד.ג.) הוא היה בשיחה עם המוקד וכבר התחיל לצלם גם, אז הבחור הלך ל(...) (למתלונן, ד.ג.), לתוך המשרד, אני הייתי בחוץ, הלך אליו שתמחק את הסרטון מה אתה מצלם, מה הבעיה? היה וויכוח בניהם ויצאתי החוצה אז הוויכוח התחיל הוא חזר לבגיר היה סיפור לא זוכר הרבה, הלכתי הרמתי את השער עם הבחור, הרמנו אותו, הבחור יצא מתוך שער, שהוא יוצא הוא אמר לי תגידי למנהל שלך של בעל העסק שלך שיכבד עצמו, לא ככה מדברים. בזמן שהוא יצא כבר ניידת עצרה את השער בחוץ."

אחמד העיד כי הנאשם נכנס למשרדו של המתלונן באתר (עמ' 25, ש' 16-20), שם התנהלה שיחה בין השניים, ולמרות שהכחיש כי שמע מהנאשם התבטאות הנוגעת לשמירה (עמ' 18, ש' 29-32, עמ' 20, ש' 32), עומת עם חקירתו במשטרה ואישר כי אמר בה אמת (עמ' 20 ש' 2-3), וזו הוגשה לאחר שב"כ המאשימה ביקש להכריז עליו כעד עוין (ת/4 ות/5).

גרסת אחמד במשטרה

בעדותו הראשונה שמסר אחמד זמן קצר לאחר האירוע ת/4 תיאר את האירוע כך (ש' 1):

"אני מנהל עבודה של חברת מעונית הנדסה והיום באתי לאתר היה בעיה בשער הכניסה והבאתי פועל איתי בשביל לתקן את השער, אז היינו במשרד נכנס הבחור מה קוראים לו, לא מכיר אותו נכנס לאתר היינו שלושתנו במשרד אני וקוסאי ו... (המתלונן, ד.נ.), נכנס הבחור לאתר, קוסאי קפץ לזהות מי הבחור הזה מי נכנס לאתר חשבנו שהוא חבר שלו ראיתי כבר את הקול עלה והלכתי לשם ראיתי שהוא מאיים תחזור למשרד שלך זה לא עניין שלך אני רוצה את מפעיל הבאגר זה חבר שלי אז קראתי ל... (המתלונן, ד.נ.) סימנתי לו שזה בן אדם שישבעיה, תבוא, הוא לא בא (... (המתלונן, ד.נ.) התקשר למשטרה ישר ידע כבר זה משהו, הפקידה במשטרה היא ביקשה מספר רכב שלו הלכתי לצלם את המספר רכב אמר לי למה אתה מצלם את המספר שלי וראה ש... (המתלונן, ד.נ.) גם הוא מצלם מתוך המשרד אז הלך ל... (המתלונן, ד.נ.) אמר לו, הלכתי איתו גם, אמר לו תמחק את התמונות ואתה אם מי אתה אומר לו אני (... (המתלונן, ד.נ.) אני בעל החברה אמר לו תמחק את התמונות או אשרוף לך את המקום בלילה תבוא תנשק את הרגל שלי בטובא. והלך החוצה, התחיל לדבר כבר המשטרה, יצא מהשער כשהוא יוצא המשטרה עוד לא הגיעה, כשהוא יוצא הוא אומר תראו מה אני יעשה וכבר המשטרה באה ואני התחלתי לצלם יש תמונות ראיתי אותם".

בהמשך נשאל אחמד אם שמע את הנאשם מדבר עם המתלונן על שמירה והשיב (ש' 5):
"ת: אמר לו אני השמירה על הבאגר.

ש: שמעת אותו שואל אותו שהוא ייקח אותו לשמירה?

ת: לא הוא השומר של הבאגר. כשהגיע המשטרה הוא כבר אמר אני חבר של המפעיל הבאגר רציתי לבוא להביא לו אוכל. מה הוא אוכל שאני יביא לו. שינה גרסה. כמו משלוחים."

באותה עדות אחמד שלל כי הנאשם איים עליו (ש' 16-17).

בעדותו השנייה מיום 15.8.24 (ת/5) חזר אחמד על גרסתו שמסר בעדות הראשונה, הוסיף כי לאחר שהגיע הנאשם לאתר, שוחח עם קוסאי, נשמע ויכוח שכלל צעקות בשיחה ואז יצא החוצה וקרא למתלונן שיבוא איתו אך המתלונן סירב והתקשר למשטרה ישר (ש' 9-11). אחמד הוסיף כי הבין מהמתלונן כי המשטרה ביקשה ממנו מספר רכב של הנאשם ולכן צילם את רכב הנאשם, ולאחר מכן הנאשם ניגש למשרד של המתלונן (פסקה 15 ש' אחרונה).

אחמד אישר באותה עדות כי ראה את הנאשם מרים את משקפיו של קוסאי (ש' 41):

ת: שמעתי את ראמי אומר לקוסאי "אני באתי למפעיל הבאגר ולא אליך, אתה תחזור למשרד שלך ולניירת", ואז הרים לו את המשקפיים, וגם זרק אבן לכיוון הבאגר בשביל שישים לב אליו."
סיכום גרסת אחמד

גם יחסי העבודה בין אחמד למתלונן הסתיימו מאז האירוע, ולמרות שבעדותו התחמק מלענות על חלק מהשאלות והתפתל כשעומת עם גרסתו במשטרה בכל הנוגע לסוגיית השמירה, אישר את גרסת המתלונן וקוסאי כי לאחר שהנאשם הגיע לאתר התפתח בינו לבין קוסאי ויכוח קולני במהלכו הרים הנאשם את משקפי השמש שהרכיב קוסאי לראשו, בהמשך ביקש מהמתלונן למחוק את הצילום שלו וניגש למשרדו שם התנהלה בין השניים שיחה.

אמנם, בעדותו הראשונה ת/4 במשטרה מסר אחמד כי הנאשם אמר למתלונן במהלך השיחה ביניהם כי "הוא השומר של הבאגר" אך לא מצאתי להעדיף דבריו אלה במשטרה על פני גרסתו בפני משתי סיבות עיקריות: ראשית, בעדותו השנייה ת/5 נשאל אחמד אם שמע דיבור על שמירה ומסר:

"50 שאלה: לא שמעת שהוא חברת שמירה/שומר, של הבאגר?

51 תשובה: אני שמעתי מפעיל הבאגר שאמר לי ש - "ראמי הוא השומר של הבאגר שלי, ומה לי ולדוואוין האלה, עכשיו ישרפו לי את הבאגר".

שנית, כי אחמד בעדותו השנייה ת/5 אישר כי מסר דברים לא מדויקים בעדותו הראשונה ת/4 מתוך לחץ:

"15.... ואחרי שאמר את המשפט שימחק את הסרטון (הכוונה לנאשם, ד.נ.), הוא ניגש ל... (המתלונן, ד.נ.) לתוך המשרד ,

לדברי (... (המתלונן, ד.נ.), הבחור הזה, אמר לו "הלילה אתה תנשק את הרגל שלי בטובא".

16 שאלה: אתה שמעת באוזניך שהוא אמר ל... (המתלונן, ד.נ.) את המילים האלה הלילה אתה תנשק את הרגל שלי בטובא?"

17 תשובה: לא.

18 שאלה: בחקירתך הקודמת, אצל החוקרת גל, אמרת לה ששמעת אותו אומר את המילים האלה, ויתרה מכך, אמרת אפילו

שהוא אמר שישרוף את המקום הזה, למה זה שונה עכשיו?

19 תשובה: אני שמעתי מ... (המתלונן, ד.נ.) שהוא אמר לו כך, אני לא שמעתי באוזני.

20 שאלה: אז שיקרת בגרסה הקודמת מה קרה?

21 תשובה: מהלחץ של העדות כי זו פעם ראשונה בתחנת משטרה בכלל, לא הסברתי את עצמי טוב."

למרות כל האמור, גרעין העדות של אחמד לפיו הנאשם הגיע לאתר, התפתח ויכוח קולני בינו לבין קוסאי במהלכו הרים את משקפי השמש שהרכיב קוסאי, בהמשך נכנס למשרד של המתלונן, חזר על עצמו בעדותו במשטרה ובשתי ההודעות שמסר במשטרה, ודבריו אלה מתיישבים עם גרסת המתלונן וקוסאי, אל מול גרסת הנאשם המתכחשת.

עדות הנאשם

גרסת הנאשם בבית המשפט

בדין שהתקיים ביום 2.5.24 נחקר הנאשם בחקירה נגדית, לאחר שוויתר על זכותו לחקירה ראשית. הנאשם העיד כי ביום האירוע הגיע לסוכנות טויוטה בקריית שמונה לבדוק את המצבר של רכב הטויוטה של אביו (תמליל הפרוטוקול עמ' 1, ש' 37-43 + עמ' 2, ש' 1-5), בעודו במוסך, בחדר ההמתנה, התקשר להייתם ושאל אותו אם הוא מעוניין לאכול צהרים ולאחר שהייתם ענה לו שכן נסע מהמוסך לאתר (עמ' 3, ש' 28-39). כשהגיע לאתר התקשר להייתם שלא ענה לו למרות שהיה תיאום ביניהם (עמ' 5 ש' 27-31). הנאשם הוסיף כי הייתם הסביר לו איפה האתר נמצא (עמ' 4, ש' 5-6), והוסיף כי הוא והייתם חברי ילדות כמו אחים, מדברים בתדירות גבוהה ונפגשים על בסיס קבוע, כי הייתם מגיע לביתו באופן קבוע וכי הוא מכיר את אביו של הייתם ואת ילדיו (עמ' 4, ש' 11-15 + עמ' 7, ש' 3-4 + עמ' 9, ש' 7-11), כי השניים משתתפים באירועים אחד של השני (עמ' 9, ש' 32-34), וראיה לכך כי הייתם הצטרף אליו לבחירת ריצוף לאחד מחדרי ביתו, ואף הוביל את הריצוף שהנאשם קנה באמצעות הרכב של הייתם (עמ' 10, ש' 1-2), יחד עם זאת, כשנשאל על כך, התברר כי הנאשם לא ידע כי הייתם מבוגר ממנו ב-5 שנים (עמ' 8, ש' 21-29).

על רקע הטענות בדבר הקשר הקרוב שלו עם הייתם, הפרקליט ביקש מהנאשם הסבר מדוע לפי פלט השיחות של הטלפון שלו ת/15 וגם לפי פלט שיחות הווטצאפ ת/24, במשך חמשת החודשים האחרונים השניים דברו רק 6 פעמים, כחמש דקות שיחה במצטבר, והנאשם ענה תשובות מתפתלות, תחילה טען כי בביתו אין קליטה והוא מתקשר רק ווטסאפ (עמ' 7, ש' 11-22), ולאחר שהוטח בו כי פלט השיחות של הטלפון שלו מלמד על שיחות רבות אחרות שעשה, נתן תשובה מתחמקת (עמ' 7, ש' 29-34).

הנאשם סיפר כי ברגע שנכנס לאתר קוסאי בא אליו וביקש שיצא (עמ' 12, ש' 7-16):
"ת.: קוסאי בא בריצה תצא, צא, ככה הוא עושה לי, אני אגיד לך למה כי זה היה חניה של קניון כנראה מלא סקרנים באים ורוצים לראות מה קורה שם בחניון הזה שהיה או שאנשים באים להחנות כי אנשים התרגלו לחנות בחניון הזה, כנראה מלא אנשים באים לשם, הוא לא חשב שאני ערבי כי הוא דיבר איתי בעברית קוסאי, אמרתי לו דקה אני לוקח את אייסם, חשבתי גם שהוא יהודי, הוא בא לי עם משקפיים. שקוסאי עמד לידי והתחלנו להתווכח (לא ברור) ואני אומר לו זוז ממני, התחיל למשוך, לא, אתה יוצא עכשיו, התערב אדון ... (המתלונן, ד.ג.), זה שצילם, צילם עם הטלפון...".
ראה גם עמ' 15, ש' 9-15.

מדברי הנאשם בחקירתו הנגדית עולה כי הכחיש שהרים את המשקפים שהרכיב קוסאי (עמ' 16, ש' 6-10, וכן עמ' 20 ש' 14-21). גם הכחיש באופן גורף כי אמר לקוסאי כי הוא "השומר על הבאגר" (עמ' 16, ש' 25-30):
"ש.: אבל גם קוסאי שהוא מדבר, קוסאי זה הראשונה שפגשת שטען שאתה הרמת לו את המקפיים, הוא כן אומר שהצגת את עצמך כשומר על הבגר.
ת.: אני לא אמרתי לו את זה, אני באתי לאייסם ולא יצא מילה לא של שמירה ולא של פרוטקשין ולא היה דיבור כזה בכלל, אם הם חשבו שכל אחד מטובא כמו שאדון ... (המתלונן, ד.ג.) אמר בדוכן בשבילי כל אחד בטובא זה פרוטקשין, הוא אמר את זה בדוכן עדים."

בהמשך הכחיש פעם נוספת כי הציג את עצמו בפני קוסאי כ"שומר של הבאגר" וכי שאל את המתלונן "מי השומר פה" (עמ' 22, ש' 18-24):

"ש.: בסדר גמור, שאלה אחרונה, קוסאי אומר שאתה הצגת את עצמך כשומר של הבאגר, (...), המתלונן, ד.ג.) אומר שאתה שאלת אותו מי השומר פה, יש סיבה שתשאל מי השומר פה?
ת.: לא, לא שאלתי."

ש.: זה מעניין אותך למה השומר פה?
ת.: לא שאלתי ואני לא אשאל שאלה כזאת, לא מעניין אותי מי שומר שם ומי לא ישומר שם."
הנאשם אישר כי אמר למתלונן שיבוא לנשק את הרגל שלו בטובא (עמ' 10, ש' 6-10), וטען כי הדברים נאמרו למתלונן בגלל שצילם אותו, סרב למחוק את התמונה, קילל אותו וקרא לו נבלה, רק לאחר מכן אמר למתלונן את המשפט "אתה תבוא לנשק את הרגל שלי בטובא על המילה הזאת", (עמ' 10, ש' 22-26). בסוף חקירתו הנגדית חזר הנאשם והכחיש כי שאל את המתלונן מי השומר באתר:

"ש.: בסדר גמור, שאלה אחרונה, קוסאי אומר שאתה הצגת את עצמך כשומר של הבגר, מוחמד שאבן אומר שאתה שאלת אותו מי השומר פה, יש סיבה שתשאל מי השומר פה?
ת.: לא, לא שאלתי."

ש.: זה מעניין אותך למה השומר פה?
ת.: לא שאלתי ואני לא אשאל שאלה כזאת, לא מעניין אותי מי שומר שם ומי לא ישומר שם."
חשוב להוסיף כי בחקירתו הנגדית הנאשם נשאל ארוכות לגבי הרשעתו הקודמת ת/17, הכחיש את העובדות בהן הורשע באותו הליך (ראו תמליל הדיון, מעמ' 17, ש' 28 ועד עמ' 20, ש' 3). הנאשם גם הכחיש כי הוא מודע ו/או מכיר ו/או שמע על התופעה של גביית דמי חסות במיוחד באזור הצפון, עמ' 16, ש' 31-37 + עמ' 17, ש' 1-27), למרות שההליך נשוא ת/17 דן בין היתר, בעבירות עושק כלפי בעלי עסקים/אתרי עבודה על רקע מתן שירותי שמירה שלא כדין.
גרסת הנאשם במסמך

בחקירת הנאשם במסמך מיום 10.8.23 מיד לאחר מעצרו (ת/10), מסר את גרסתו לאירוע (ש' 80):

"ת: ... באתי לטוויטה קרית שמונה יבדקו את הרכב של אבא אבא שלח אותי כן אחרי זה הלכתי לחבר שלי שעובד על באגר באיזה שטח שם בסוף קרית שמונה נכנסתי לא היה שער לא היה כלום עמדתי שמה על הגובה וחבר שלי עבד למטה בתהום מזל שלא התקדמתי עוד שתי מטר הייתי נופל גם אני לתהום אז בא אליי איזה מישהו אמר לי תצא מפה אמרתי לו למה אני צריך לצאת א אמר לי זה אתר סגור סכנת חיים מסוכן משהו כזה אמרתי לו למה אין שלט שאסור להיכנס אמר לי עכשיו מרכיבים את השער ובאמת היו עובדים על השער בצד, אז מישהו אז מישהו יצא מהקראון הוא לא חשב שאני ערבי חשב אני יהודי אמר תגיד לנבלה שיצא החוצה תוציא את הנבלה אמרתי לו מי נבלה יא בן זונה שמע את זה היה בשוק ודברנו אני והוא ואמר לי תצא זה שעמד מולי אמרתי שהיתאם יצא אליי שאנחנו נאכל נלך אני והיתאם נאכל בחוץ, התקשרתי להיתאם לידו אמרתי לו היתאם תעלה שנלך נאכל אז דחף אותי תצא החוצה עכשיו תיפול יקרה לך משהו אני אצטרך לשבת בית סוהר אמרתי לו לא מעניין אותי אני לוקח את היתאם ויוצא ככה התחלנו להגיד יא הומו ככה אחד כמוך הומו אמרתי לו זה הדיבור עד שהגיע עוד מישהו אמר לו מה הוא לא רוצה לצאת אמרתי לו מי אתה בכלל שאתה מדבר, הבנתי שמאחד לא צריך כולכם שתריבו אז באתי לצאת אז הוא אומר מה רוצה שאני יזמין משטרה אמרתי לו תזמין משטרה אז תפס את הטלפון והתחיל לצלם אמרתי לו תצלם תצלם קוראים לי ראמי חליל יעני ראמי הייב שידעו שזה אני אמרתי בוא יא היתאם אז היתאם אמר לי למה רבתם אז אמרתי לו לא רבנו איים עליי איימתי עליו קילל אותי קיללתי איום מה אמר לי יא הומו אמרתי לו יא הומו עמדתי בכניסה עם האוטו עד שהגיעה ניידת אז זה אמר לי המנהל שלהם לא יודע אמר לי תסתלק מפה ככה אמר לי למה אמרתי לנשק את הרגל אמרתי לו כן תבוא תנשק את הרגל עכשיו ככה אמרתי לו עד שהגיעה הניידת, הגיע שוטר..

הנאשם הכחיש כי הרים את המשקפיים שהרכיב קוסאי (ש' 87) והכחיש כל קשר לסחיטה באיומים (ש' 99 - 102).
בחקירתו מיום 16.8.23 (ת/11), תיאר הנאשם כי הייתם הוא חבר ילדות שלו (ש' 19 - 26), אישר כי ייתכן מצב שלא דיברו טלפונית במשך כחודש ימים וטען כי הם נפגשים כשהייתם בא לבקר את אחיו והוריו בבית אביו (ש' 83-86).
בשונה מגרסתו בפניי לפיה התקשר להייתם מחדר ההמתנה במוסך טוויטה בקרית שמונה ותיאם אתו שילכו לאכול צהרים יחד, באותה חקירה אמר הנאשם כי התקשר להייתם רק לאחר שהגיע לאתר ולפני שנכנס, מבלי שתיאם אתו מראש את היציאה לאכול ביחד (ש' 35 - 36):

"שאלה: האם היה בינך לבין הייתם תיאום מראש לטובת האוכל ביחד?
תשובה: לפני שאני הגעתי ונכנסתי לאתר, התקשרתי להייתם, וביקשתי ממנו שיצא ושנלך לאכול".
כך גם בשורה 41 - 42:

"שאלה: כמה זמן חיכית עד שהייתם בא אליך?
תשובה: לפני שנכנסתי לאתר שאלתי אם הוא שמה או לא, אמר לי כן, ואז אמרתי לו בוא נלך לאכול, ואז נכנסתי לאתר".
דבריו אלה של הנאשם לא רק שעומדים בסתירה עם גרסתו בפניי לפיה במהלך שיחת התיאום בינו לבין הייתם, אותה ניהל מחדר ההמתנה במוסך טוויטה, הייתם הסביר לו איפה נמצא האתר, אלא גם מעלים את השאלה איך ידע הנאשם איפה ממוקם האתר, ואיך ידע להגיע למקום עוד לפני שדיבר עם הייתם.

באותה חקירה שנייה מסר הנאשם גרסה חדשה בנוגע לנסיבות השיחה בינו לבין המתלונן ואמירת המשפט "אתה תבוא לנשק לי את הרגל" (ש' 43 - 44):

"שאלה: ומה קרה כשנכנסת לאתר ועד שפגשת את הייתם?

תשובה: אני רק אמרתי להייתם שלום, בא אליי איזה מישהו שאני לא מכיר, ופעם שאני פוגש, אמר לי תצא החוצה, ואני אמרתי לו שנייה אני אצא, אמר לי עכשיו אני רוצה שתצא כי זה סכנת חיים, פתאום מישהו אחר מהצד, אומר לבחור שעמד איתי תוצא את הנבלה בחוץ, התכוון אלי, הסתובבתי והסתכלתי עליו ואמרתי לו התכוונת אלי?, אמר אני בא מזיין אותך, אני אמרתי לו מה שאתה יכול לעשות זה לנשק לי את הרגל, ואחד כמוך לא יזיין אותי, התחיל להגיד לי יא הומו, תצא החוצה, או שאני אזמין משטרה, אמרתי לו תזמין משטרה, ואז הבחור הזה שעמד לידי, אומר לי תצא תעזוב אותך הוא עצבני, פתאום קוסאי שעמד בצד עם הייתם, אמר לי מה אתם מתווכחים תצא עכשיו החוצה, אני רציתי לעלות לאוטו, והיה איזה חתיכה של בטון שיש בה קוץ ברזל, הזזתי אותה עם הרגל שלי שלא אקבל פנצ'ר, ועליתי לאוטו ורציתי לצאת מהאתר, הייתם התבאס וכעס ואמר שאני לא יכול, וכשרציתי לצאת אמר לי יא בן זונה חכה פה השוטר בדרך, עמדתי בכניסה, איפה שהשוטר הגיע ופגש אותי".

הנאשם הכחיש כי נכנס למשרד של המתלונן (ש' 63 - 68):

"שאלה: מה שסיפרת לי, אני מבין, שאתה מהרגע שהגעת נשארתי במקום שלך ולא זזת עד שעלית לאוטו, זה נכון?

תשובה: הרכב עמד במקום ואני עמדתי שתי מטרים מהרכב, וכשבאתי לצאת, עמדתי בכניסה עד שהשוטר הגיע, והייתם חזר לבאגר, וכשהגיע השוטר אני אמרתי לו שבאתי לקחת את הייתם כדי לאכול, ואמר לי חכה שנייה עד שיבין מה הסיפור וביקש את הטלפון שלי ואני מסרתי לו ואני הלכתי להייתם לבאגר ואמרתי לו בוא תסביר לשוטר. מה היה, ועליתי לניידת.

שאלה: אני אחדד את השאלה עד שהשוטר הגיע ולפני שעלית לאוטו, האם במהלך הויכוח נשארתי במקום בחוץ או שהלכתי למקום כלשהו?

תשובה: נשארתי במקום בחוץ, ולא הלכתי לשום מקום".

בחקירתו השלישית מיום 20.8.23 (ת/12), הופנה הנאשם לגרסתו שמסר בחקירותיו הקודמות, וכשנשאל שוב על הסיבה להגעתו לאתר טען כי לא היה כל תיאום בינו לבין הייתם וכי רצה להפתיע אותו (ש' 66 - 73):

"שאלה: בחקירות שלך הקודמות אמרת שבאת להביא לחברך הייתם אוכל, ולשוטרים בזירה אמרת שרצית לקחת לאכול אותו בחוץ, מה מביניהם נכון?

תשובה: לקחת אותו לאכול בחוץ.

שאלה: האם הייתם ידע על ההזמנה או שזו הייתה בהפתעה שאתה הכנת לו, שתאכלו בחוץ?

תשובה: רציתי להפתיע אותו, בכל זאת חבר, כשהגעתי התקשרתי אליו, ואמרתי לו בוא נלך לאכול.

שאלה: אתה זוכר איך התקשרת אליו?

תשובה: לא.

שאלה: אבל בוודאות הוא ענה לך?
תשובה: אני חושב שכן".

סיכום גרסת הנאשם

כאמור, הנאשם היה עד ההגנה היחיד והתרשמתי כי גרסתו בפניי הייתה מתחמקת, מתפתלת, לא אמינה ולא הגיונית, לדוגמה, טענתו כי הייתם חבר ילדות למרות שלא ידע בן כמה הוא ושהוא מבוגר ממנו בחמש שנים. הנאשם בחר בתחילת ההליך לתת כפירה כללית בעובדות כתב האישום, ויותר על זכותו לחקירה ראשית, ולמעשה גרסתו העובדתית לאירוע נשוא כתב האישום במסגרת ההליך שבפניי נשמעה לראשונה בחקירתו הנגדית. כלל ידוע הוא כי "העלאת גרסה לראשונה בפרשת ההגנה במשפט מקימה בסיס לחשש שהדבר נועד להתאמתה לראיות שהובאו מטעם התביעה, ולהכשלה מלכתחילה של אפשרות לבדוק את אמיתותה על ידי הצגתה בפני עדי התביעה" (ע"פ 1682/22 יאיר סבג נגד מדינת ישראל (11.9.2022)).

גם במהלך חקירתו הנגדית, הנאשם נמנע, במתכוון או לא, ממסירת תיאור עובדתי מסודר ועקבי של ההתרחשות במהלך האירוע, נתן תשובות מינימליות, לפעמים שאינן קשורות לשאלה שנשאל ואינן מתיישבות עם ההיגיון והשכל הישר, כמו לדוגמה התנערותו מהעובדות בהן הורשע במסגרת ת/17 וטענתו כי לא ידע על התפשטות תופעת דרישת דמי חסות מקבלנים על רקע עובדות כתב האישום נשוא ת/17.

כפי שפירטתי לעיל, גרסת הנאשם בפניי סתרה בחלקים חשובים את אשר מסר במשטרה בנוגע לסיבת הגעתו לאתר, וסוגיית התיאום עם הייתם.

גרסת הנאשם כפי שהובא לעיל גם סתרה ראיות אובייקטיביות שהוגשו, כך למשל טענת הנאשם כי הוא והייתם חברים קרובים אינה עומדת בקנה אחד עם ת/15 שהוגש בהסכמה לפיו מיום 29.3.23 עד ליום 11.5.24 התנהלו בינו לבין הייתם 7 שיחות טלפוניות בלבד, הארוכה ביניהן מיום 30.3.23 למשך 03:58 דקות. התפתלות הנאשם בלטה כשעומת עם ממצאי ת/24, פלט שיחות הווסטאפ בינו לבין הייתם ותשובותיו בעניין זה כפי שפירטתי לעיל לא הניחו את דעתי.

בפני המשטרה מסר הנאשם גרסה מתפתחת בכל הנוגע לסיבתה הגעתו לאתר; כשפגש את השוטר גדי חימי אמר לו: "הגעתי בסך הכל להביא אוכל להייתם" (ראו דוח הפעולה של השוטר גדי חימי ת/29 שעל תוכנו לא חלק הסנגור שוויתר על חקירת השוטר חימי). זמן קצר לאחר מכן, עם הגיעו לחקירתו הראשונה במשטרה ת/10 מסר הנאשם גרסה שונה לפיה בא על מנת לצאת לאכול יחד עם הייתם, גרסה עליה חזר בהמשך. בעדותו השנייה ת/11 טען הנאשם כי לפני שהגיע לאתר התקשר להייתם וביקש ממנו שיצאו לאכול יחד (ש' 36) ובחקירתו השלישית ת/12 טען כי רצה להפתיע את הייתם, ורק כשהגיע התקשר אליו (ש' 68-69). גרסתו הנ"ל של הנאשם סותרת את גרסתו בפניי בעניין התיאום עם הייתם לאחר שטען כי עוד לפני שיצא מהמוסך התקשר להייתם ותיאם עמו את היציאה לאכול יחד (עמ' 3, ש' 28-39).

חשוב להבהיר כי הסתירות והתפתחות גרסת הנאשם בנוגע לסיבת הגעתו לאתר והתיאום שהיה או לא היה עם הייתם אינן בפריפריה של המעשים המיוחסים לו אלא בעלות משקל משמעותי שפועל לחובת הנאשם, שבהתאם לגרסת עדי התביעה, הגיע לאתר, וביקש, גם אם במרומז, לספק שירותי שמירה.

כפי שהובא לעיל, הנאשם הכחיש כל התבטאות בפני קוסאי או המתלונן בעניין השמירה, בניגוד לגרסה של שניהם, הכחיש כי הרים את משקפיו של קוסאי וכי כננס למשרדו של המתלונן וזאת בניגוד לגרסה של המתלונן, קוסאי ואחמד, ולא הצביע על מניע או סיבה כי שלושת העדים יעלילו עליו עלילת שווא, במיוחד לאחר שאישר כי בינו לבינם לא הייתה הכרות מוקדמת. הסנגור טען כי המתלונן התקשר למשטרה וסיפר למוקדנית כי הנאשם מבקש ח'אוה - שמירה עוד לפני ששוחח עמו ורק בגלל שזיהה כי הוא מטובא, ואין בידי לקבל טיעון זה; בעדותו בפניי סיפר המתלונן כי התקשר למשטרה לאחר שהרגיש מאויים. בעדותו הראשונה במשטרה ת/6 תיאר כי לאחר שאחמד יצא מהמשרד לברר את פשר הוויכוח בין קוסאי לנאשם המשיך להסתכל מהחלון, ראה את הנאשם מוריד את משקפיו השמש של קוסאי מראשו תוך כדי הרמת קול התקשר למשטרה. אם לא דיי בכך, בעדותו בפניי אמר הנאשם כי עם הגעתו לאתר קוסאי חשב שהוא יהודי ולכן דבר אתו בעברית, ובחקירתו הראשונה במשטרה טען כי המתלונן שיצא אליו ממשרדו חשב שהוא יהודי (ת/10 ש' 80): "אז מישהו אז מישהו יצא מהקראוון הוא לא חשב שאני ערבי חשב אני יהודי אמר תגיד לנבלה שיצא החוצה תוציא את הנבלה".

הנאשם לא הצליח לספק גרסה לוגית, הגיונית ושלמה שתפרך את המסקנה העובדתית העולה מראיות המאשימה, ולא הציג הסבר או נימוק אפשרי לכך שהמתלונן העליל עליו, נהפוך הוא, בחקירתו בפניי אישר כי בינו לבין המתלונן, קוסאי ואחמד לא הייתה הכרות מוקדמת או סכסוך, וכי אין להם כל אינטרס להעליל עליו עלילות שווא (עמ' 2, ש' 20-29), ואשר על כן אני מקבלת את גרסת המתלונן, קוסאי ואחמד בנוגע להתרחשות במועד האירוע ודוחה את גרסת הנאשם.

גם התנהלות הנאשם עם הגעת השוטרים מסבכת אותו. מעיון בדיסק ת/3 עולה כי עם הגעת השוטר, הנאשם ניסה להתחמק ולמנוע את מעצרו בשטח והשוטר גדי חימי הצליח לעצור אותו רק לאחר שהוציא את אקדח הטייזר (ראו דוח פעולה של השוטר גדי חימי ת/29, סרטון בדיסק ת/3 ומזכר שערך השוטר יובל גבריאל ת/25).

עדות שיטה - ההרשעה הקודמת של הנאשם ת/17

בהסכמת הסנגור הוגשה הרשעתו הקודמת של הנאשם (כתב אישום מתוקן, הכרעת דין וגזר דין) מתפ"ח 37502-02-17 מדינת ישראל נגד ג'ולאן הייב ואח' והמאשימה טענה כי יש בהרשעה האמורה כדי לספק ראייה מסוג עדות שיטה כראיית מסייעת לעדות המתלונן.

ככלל המאשימה אינה רשאית להציג בפני בית המשפט את עברו הפלילי של הנאשם, ראו סעיף 163 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, (להלן: "החסד"פ"; להלן: הנוהג, מכוח הפסיקה, הוא אף יותר רחב, ולפיו ראייה הנוגעת להתנהגותו של הנאשם בהזדמנויות אחרות המצביעה על אופיו הרע או על נטייתו המיוחדת לבצע את העבירה בה הוא מואשם לא תוצג בפני בית המשפט בשלב בירור האשמה. כלל זה נועד כדי לשמור על זכותו הבסיסית של הנאשם לכך שהערכאה המבררת את עניינו, תהיה נטולת פניות וללא דעה קדומה כלפיו. עם זאת, עדות שיטה או עדות בדבר מעשים דומים תותר כאשר יש בה כדי לתרום להכרעה בשאלה רלוונטית השנויה במחלוקת, על אף החשש להכתמת שמו של הנאשם. במילים אחרות, עדות מסוג זה תאושר מקום שהמשקל הראייתי הפוטנציאלי שלה גובר על החשש מפני פגיעה בשמו של הנאשם בעודו בחזקת חף מפשע באמצעות יצירת דעה קדומה לגביו. (ע"פ 3372/11 משה קצב נגד מדינת ישראל (10.11.2011), פסקה 332) (להלן: "פס"ד קצב").

ביהמ"ש העליון קבע כי בעוד הגשת ראייה בדבר עדות שיטה נועדה להוכיח את היסוד העובדתי של העבירה המיוחסת לנאשם ואת זהותו כמבצע העבירה, ראייה בדבר מעשים דומים, נועדה להוכיח את הלך נפשו לצורך גיבוש היסוד הנפשי הדרוש להשתכללות העבירה המיוחסת לו:

"כוחם הראייתי של "מעשים דומים", או עדות בדבר שיטת ביצוע, מקורו בדמיון העובדתי הניכר שבין טיב המעשה נושא האישום לבין מעשים שננקטו על-ידי הנאשם במקרים אחרים. עם זאת, קיים הבדל בין השניים: בעוד שהבאתה של עדות שיטה נועדה להוכיח את היסוד העובדתי של העבירה, כגון הוכחת עצם ביצוע מעשה העבירה או הוכחת זיהויו של הנאשם כמבצע העבירה, הוכחת מעשים דומים מבקשת לשלול טענה בדבר היעדר מחשבה פלילית, כגון טענה כי מעשהו של הנאשם נעשה בתום לב או בשגגה, וללמד על קיומו של הלך הנפש הנדרש לצורך הרשעה בעבירה (ראו ע"פ 4009/90 מדינת ישראל נ' פלוני, פ"ד מז(1) 292, 300-299 (1993); עניין קריספין, סעיף 5; ע"פ 414/04 טטרו נ' מדינת ישראל, סעיף 13 (לא פורסם, 9.1.2006) [פורסם בנבו]). מהבחנה זו נובע שוני ברמת ההוכחה הנדרשת בכל אחת מן הדוקטרינות: בעוד שעדות שיטה מחייבת דרגה גבוהה של דמיון בין המעשים, לשם הוכחת "מעשים דומים" ניתן להסתפק במספר מאפיינים דומים בלבד (ראו ע"פ 9657/05 פלוני נ' מדינת ישראל, סעיף 23 (לא פורסם, 9.3.2009) [פורסם בנבו]).

(ע"פ 10733/08 חנן גולדבלט נגד מדינת ישראל (17.2.2011) (פסקה 51).

באשר למשקלה של "עדות שיטה" זו "עשויה לשמש סיוע לעדות הטעונה סיוע. כוחם הראייתי של מעשים דומים ושיטה נעוץ, כידוע, במסקנה המתחייבת מן הדמיון שבין המעשה או שיטת הביצוע של המעשה נושא האישום, לבין מעשים שנעשו על ידי הנאשם בהזדמנות אחרת או לבין שיטת ביצוע בה נקט במקרה אחר. "יעקב קדמי, על הראיות - חלק ראשון - הדין בראי הפסיקה (מהדורה משולבת ומעודכנת 2009), פרק שני, עמוד 294, פסקה 6).

בפס"ד קצב נדונה סוגיית המשקל שניתן לייחס לעדות שיטה, ונקבע כי הדבר תלוי במארג הראייתי הקיים בתיק: "כך למשל, כאשר מדובר בראיה יחידה לקביעת זהותו של הנאשם כמבצע העבירה ודאי שתידרש מידה רבה של דמיון בין העדויות, עד כדי מעין "טביעת אצבע". לעומת זאת, אם קיימת עדות מהימנה הקובעת את זהותו של הנאשם אך לעדות זו נדרש סיוע, הרי שרמת הדמיון שתידרש מעדות השיטה לעדות העיקרית תהיה פחותה." במילים אחרות, "ערכה הראיית של עדות שיטה אינו צריך להיקבע על יסוד מבחנים חיצוניים נוקשים, אלא צריך להישקל על רקען הפנימי של סך כל הראיות המצויות לפני בית המשפט... מידת האינטנסיביות של הדמיון הנדרש היא, על כן, פונקציה של מעמדה של עדות השיטה ומקומה בסך כל הראיות הניצבות לפני בית המשפט", פסקה 333.

מן הכלל אל העיקר

בהתאם לת/17, נגד הנאשם (נאשם 5 בהליך האמור) ו-30 נאשמים נוספים חלקם חברות, הוגש לבית המשפט המחוזי בנצרת במסגרת תפ"ח 37502-02-17 מדינת ישראל נגד ג'ולאן הייב ואח', כתב אישום אשר כלל עשרות אישומים בעבירות סחיטה באיומים, הלבנת הון ועוד. ביום 3.11.19 הודיעו הצדדים על גיבוש הסדר טיעון בעניין הנאשמים 1-6 (כולל הנאשם שבפניי) אשר כלל הודאה בכתב אישום מתוקן, הרשעה והטלת עונשים מוסכמים לרבות מאסר, קנסות ועוד.

הנאשם הודה בכתב האישום המתוקן שלהלן עובדותיו הרלוונטיות לענייננו:
החלק הכללי

נאשמים 1 גולן הייב (להלן: "גולן") ו-2, ופרג' הייב (להלן: "פרג").

א. במהלך התקופה שבין שנת 2012 ועד לראשית שנת 2017 (להלן: "התקופה הרלוונטית לכתב האישום"), פשטו ברחבי אזור הצפון, ובפרט שטח רמת הגולן, אצבע הגליל, אזור ראש פינה, חצור, צפת והגליל התחתון המזרחי (להלן: "האזור הגאוגרפי"), תופעות של גניבת חלקים מכלי צמ"ה (ציוד מכאני הנדסי) יקרים מאוד ומאתרים של קבלנים וכן תופעות של גרימת נזקים לכלים ואתרים מן הסוג האמור.

ב. בשל תופעות הפשיעה כאמור לעיל, נאלצו קבלנים שעבדו באזור הגאוגרפי, לשלם כספים רבים עבור הגנה על כלי העבודה שבבעלותם ועל האתרים בהם ביצעו עבודות.

ג. באזור הגאוגרפי המדובר עסקו באותה עת מספר חברות שמירה במתן שירותי אבטחה ושמירה. בין היתר הציגו עצמם גולן ופרג' כמי שעיסוקם באבטחה ומתן שירותי שמירה.

ד. במסגרת פעילותם, פנו גולן ופרג' למספר רב של בעלי עסקים, קבלנים, ובעליהם של כלים כבדים באזור הגאוגרפי, תך שימוש במותג "רעם" שאיננו חברה רשומה או עוסק מורשה, לא כל שכן איננו חברת שמירה מורשית.

ה. בחלק מן המקרים, הסתייעו גולן ופרג' במקורבים, ביניהם הנאשם 3 (פידה הייב - להלן: "פידה"), הנאשם 4 מוחמד הייב (להלן: "חמודי"), הנאשם 5 ראמי הייב (להלן: "ראמי") והנאשם 5 האיל הייב (להלן: "האיל"), לקידום מטרותיהם העברייניות כפי שיפורטו בהמשך.

ו. במהלך התקופה הרלוונטית לכתב האישום, שימשו גולן ופרג' כמארגני שמירה מטעם הנאשמת 7 - חברת "חוד אבטחה בע"מ" (להלן: "חברת חוד אבטחה"), והנאשמת 11 - חברת "מקיפי מרום 300 בע"מ" (להלן: "חברת מקיפי מרום"). גולן שימש בחברות דן כמנהל שכיר ופרג' נרשם כעובד שכיר בחברת מקיפי מרום וכקבלן משנה בחברת חוד אבטחה.

ז. לגולן או לפרג' לא היה מעולם רישיון כדין למתן שירותי שמירה ואבטחה או למתן שירותי מטבע.
ח. נאשם 5 ראמי הייב (להלן: "ראמי"): הוא קרוב משפחתם של גולן ופרג'.
אישום 10 - נגד הנאשם 1 גולן והנאשם 5 ראמי
העובדות:

1. שלמה חביב (להלן: "שלמה") הינו בעל חברת "שלמה חביב" אשר עוסקת בעבודות תשתית ופיתוח עבודות מים וביוב. במועד הרלוונטי לאישום שלהלן, עבד שלמה באזור הצפון, בין היתר באזור רמת הגולן, גוש חלב, טבריה ומשמר הירדן (להלן באישום זה: "האתרים"). במסגרת עבודתו, נעזר שלמה בכלי עבודה כבדים המהווים רכב כהגדרתו בסעיף 413א לחוק העונשין (להלן: "הכלים").

2. בין השנים 2014 ועד 2016, למשך פרקי זמן שונים בתקופה הרלוונטית, שילם שלמה לגולן, לאחר שהבין, מניסיונו של אחרים, כי עליו לשלם עבור שירותי שמירה, כדי שלא ייגרם נזק לציוד שברשותו, כאמור בחלק הכללי.

3. במהלך שנת 2015 עת עבד שלמה באתר באזור משמר הירדן, פנה אליו ראמי, ובירר עמו אם הוא צריך שמירה על הכלים. שלמה השיב כי באתר זה אינו זקוק לשמירה. בתגובה השיב ראמי לשלמה באומרו: "כדאי לך כי אתה יכול לבוא בבוקר ויהיה חסר לך משהו קטן ולא יניע לך הכלי".

4. בעקבות האמור ולאור חששו שיגרם נזק לכליו, כאמור בחלק הכללי, הסכים שלמה לשלם לגולן ולראמי גם עבור הגנה על כליו באתר במשמר הירדן.

5. בין השנים 2014-2016 גבו גולן וראמי תשלום משלמה עבור אספקת שירותי שמירה בניגוד לדין ומבלי שאחזו ברישיון מתאים לעשות כן. גולן וראמי פעלו כאמור תוך ניצול מצוקתו של שלמה, אשר הבין כי אם לא יעסיק שומרים, יגרמו נזקים לכליו.

6. גולן וראמי דאגו לספק לשלמה, חשבונות של חברת ד.ס. ביטחון, וחשבונות של חברת מקיפי מרום. סה"כ שילם שלמה לגולן ולראמי סך של 42,322 ₪.

7. בפועל הדביקו גולן וראמי באתרים מדבקה עם הכתובת "רעם", אשר העידה על אחריותם לאתרים ולא סיפקו לאתרים שמירה רציפה.

8. במעשים המתוארים לעיל ניצלו גולן וראמי את מצוקתו של שלמה, על מנת לקבל דבר שאינו מגיע להם כדין, וכאשר הם מספקים בעד התשלום תמורה הנופלת במידה בלתי סבירה מהמקובל.

בשל האמור הורשע הנאשם בעבירות עושיק לפי סעיפים 431 + 29 לחוק העונשין, וארגון שירותי שמירה ללא רישיון לפי סעיפים 18(א) + 30 לחוק שירותי שמירה.

אישום 11 - נגד הנאשמים 1 (גולן), 2 (פרג') ו-5 (ראמי)
העובדות:

1. אמל שמס (להלן: "אמל") הינו קבלן משנה של חברת גרוס יזמות ובמועד הרלוונטי לאישום שלהלן, עבד באזור הצפון ובין היתר בשכונת הבוסתן בחצור הגלילית (להלן באישום זה: "האתר"). במסגרת עבודתו, נעזר אמל בכלי עבודה כבדים (להלן: "הכלים"), המהווים רכב כהגדרתו בסעיף 413 לחוק העונשין.
 2. בעקבות אירועי גניבות ונזק שהיו באזור הצפון, הבין אמל, מניסיונו האישי ומניסיונם של אחרים, כי על מנת שלא ייגרם נזק לכלים שבבעלותו, עליו לשלם עבור שירותי שמירה.
 3. בראשית חודש ינואר 2017 הציעו גולן ופרג' לאמל שירותי שמירה ודרשו עבור שירותיהם סכום של 8,000 ₪ לחודש.
 4. בתאריך 16.1.17 בטרם הספיק אמל לשלם לגולן ופרג', נעצר גולן בגין פרשה זו, ואילו פרג' נמלט מאימת הדין, עד שנעצר ביום 27.7.2017.
 5. מספר ימים לאחר מעצרו של גולן, הגיע לאתר של אמל הנאשם ראמי אשר הציג עצמו באומרו: "אני בן אחותו של פרג', אני הנציג שלהם עכשיו בחוץ, ואנחנו עדיין עובדים כמו שהיה. שום דבר לא השתנה השטח שלך עדיין בשמירה באחריות שלנו והכל ממשיך רגיל", והודיע לו כי עליו להמשיך ולשלם עבור שירותי שמירה כפי שסיכם עם גולן ופרג'. ראמי הבטיח לאמל כי אחריותם של גולן ופרג' על רכושו עומדת בתוקפה ולא יגרמו לו נזקים למרות מעצרו של גולן.
 6. כמו כן, הבטיח ראמי כי יספק לאתר של אמל מדבקות לשים על הציוד, אשר יעידו על השמירה המוענקת לאתר. בפועל לא סיפקו גולן, פרג' וראמי שמירה רציפה על הכלים שבאתר.
 7. ראמי דרש את התשלומים כאמור לעיל, עבור אספקת שירותי שמירה בניגוד לדין ומבלי שאחז ברישיון מתאים לעשות כן. ראמי פעל כאמור תוך ניצול מצוקתו של אמל, אשר הבין כי אם לא יעסיק שומרים, יגרמו נזקים לכליו.
 8. במעשים המתוארים לעיל ניצל ראמי את מצוקתו של אמל, על מנת לדרוש דבר שאינו מגיע לו כדין, וכאשר הוא מספק בעד דרישתו, תמורה הנופלת במידה בלתי סבירה מהמקובל.
- בשל חלקו כאמור באישום זה הורשע הנאשם בעבירה של עושיק לפי סעיפים 25+29+431 לחוק העונשין.
- הנאשם כאמור הודה בכתב האישום המתוקן והורשע בעבירות שיוחסו לו באישומים 10 ו-11, והוטלו עליו בהתאם להסדר הטיעון העונשי שהוסכם בין הצדדים.
- אמנם, הנאשם הורשע בסופו של יום בעבירות שונות מאלו המיוחסות לו בעניינו, אך קיים דמיון עובדתי ניכר בין המעשים המיוחסים בהם הורשע הנאשם במסגרת הרשעתו הקודמת לבין המעשים המיוחסים לו בעניינו. הנאשם בשני האירועים נשוא הרשעתו הקודמת פנה לקורבנות, אנשי עסקים שעבדו במועדים הרלוונטיים באתרי עבודה באזור הצפון ושוחח עימם בנושא שירותי שמירה על אתרי העבודה שלהם: בדומה למלל שאמר למתלונן בתיק זה על רקע השיח סביב השמירה "ואם נשרף או יישרף הלילה?", אמר לשלמה חביב בהמשך לשיח אודות שמירה את האתר שלו: "כדאי לך כי אתה יכול לבוא בבוקר ויהיה חסר לך משהו קטן ולא יניע לך הכלי". בעניינו של אמל שמס, דאג הנאשם להבהיר לקרובו כי חרף מעצרו של ג'ואלן השמירה על האתר של שמס ממשיכה להיות באחריותו, כפי שאמר לקוסאי כשהגיע לאתר כי הוא האחראי על השמירה, למרות שבשני המקרים לא החזיק ברישיון או היתר לספק שירותי שמירה.

כאמור, בטרם החלטתי לקבל את הרשעתו הקודמת של הנאשם כעדות שיטה, הזהרתי את עצמי כי מדובר בראיה שיש בכוחה כדי להשחיר את פניו, מה גם שמדובר בהרשעה מלפני כחמש שנים בעבירות שבוצעו בין השנים 2014 עד 2017, וחלקו של הנאשם היה קטן יותר ביחס לחלקם של נאשמים אחרים בפרשה, אך בנסיבות העניין, מצאתי כי חשיבות המשקל הראייתי הפוטנציאלי שלה גובר על החשש מפני פגיעה בשמו של הנאשם, ועל כן החלטתי לקבלה כעדות מסייעת לעדות המתלונן וליתר הראיות בתיק כפי שיובא בהמשך.

סיכום הפרק העובדתי

סעיף 10א(ד) לפקודת הראיות קובע כי לא יורשע אדם על סמך אמרת חוץ שנתקבלה על פי סעיף 10א לפקודת הראיות "אלא אם יש בחומר הראיות דבר לחיזוקה". מדובר בתוספת ראייתית שאינה בגדר תוספת "מסבכת" אלא "מאמתת" בלבד. קרי, להבדיל מראיית סיוע, ראיית החיזוק אינה חייבת להתייחס לשאלה השנויה במחלוקת דווקא, או לאישום בעבירה עצמה, אלא די בכך שתגביר את אמינותה של האמרה על ידי אישור פרט רלוונטי לעבירה באמרה (ראו ע"פ 691/92 אהרון נגד מדינת ישראל, פ"ד נ(3), 675, עמ' 678, וע"פ 8140/11 אבו עסא נגד מדינת ישראל (3.9.2015) (להלן: "ע"פ אבו עסא").

עוד נקבע בע"פ אבו עסא כי: "מידת המהימנות הניתנת באמרה, קובעת את היקפו ומשקלו של "הדבר לחיזוקה". החיזוק יכול להיות אחד מהשניים: תומך במהימנות האמרה גופא, או משמש לה תוספת מחזקת. ה"חיזוק" הנדרש איננו מחייב תוספת ראייתית "מסבכת" דווקא, ודי בתוספת "מאמתת" בלבד (ראו: ע"פ 8469/99 אסקין נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(2) 76, 65 (2001); ע"פ 9613/04 בן סימון נ' מדינת ישראל [פורסם בבנו] (04.09.2006); ע"פ 2879/14 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בבנו] (21.04.2015)).

בע"פ 2404/09 נאג'י אלחמידי נגד מדינת ישראל (1.9.2009), נקבע בשאלת היחס בין משקלה הראיה המחזקת למשקל אמרת החוץ הטעונה חיזוק:

"לשם ביסוסה של הרשעה על אמרת חוץ שנתקבלה כראיה לפי סעיף 10א לפקודת הראיות, נדרש כי בחומר הראיות תימצא לאותה ראיה תוספת ראייתית מסוג חיזוק (סעיף 10א(ד) לפקודה). משקלה של הראיה המחזקת עשוי להשתנות ממקרה למקרה, והוא עומד ביחס הפוך למשקלה ולמהימנותה של אמרת החוץ הטעונה חיזוק (ע"פ 2949/99 כהן נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(1) 646, 636 (2001)). די, לענין החיזוק, כי הראיה הנוספת תאמת פרט רלוונטי לעבירה, הכלול באמרה, ואין נדרש כי היא תתייחס דווקא לשאלת זהות הנאשם או לנקודה השנויה במחלוקת בין בעלי-הדין (ע"פ 691/92 אהרון נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(3) 679, 675 (1996); ע"פ 6266/01 עואודה נ' מדינת ישראל ([פורסם בבנו], 31.12.01)). אף אין נדרש כי ראית החיזוק תתייחס לכל פרט מהפרטים הכלולים באמרה (ע"פ 949/80 שוהמי הנ"ל, בעמ' 72).

כפי שהובא לעיל, החלטתי לקבל את אמרות המתלונן במשטרה ולהעדיף על עדותו בביהמ"ש מהנימוקים שהובאו לעיל. עדותו של קוסאי בביהמ"ש מחזקת את גרסת המתלונן בכל הנוגע להזדהות הנאשם עם הגעתו בתור "מי שאחראי על השמירה", התנהלותו במהלך הוויכוח עם קוסאי, הרמת משקפיו וכניסתו למשרד המתלונן בהמשך, עובדות שהוכחו על ידי הנאשם.

גם עדותו של אחד בביהמ"ש מחזקת את גרסת המתלונן לפיה בזמן הוויכוח הקולני בינו לבין קוסאי, הרים הנאשם את משקפי השמש של קוסאי ובהמשך נכנס למשרד של המתלונן שם התנהלה שיחה בין השניים.

לצד כל אלה מצטרפת עדות השיטה - הרשעתו הקודמת של הנאשם אשר כוחה הראייתי עשוי להגיע לרמה של ראייה מסייעת, ובענייננו, היקף הדמיון בין המעשים בהם הורשע הנאשם למעשים המיוחסים לו בהתאם לעדות המתלונן במשטרה מוביל אותי למסקנה כי יש בעדות השיטה כדי לספק את התוספת הראייתית הנדרשת לענייננו ואף מעבר לכך.

בהינתן כל האמור לעיל מצאתי כי עלה בידי המאשימה להוכיח את עובדות כתב האישום.

הניתוח המשפטי

גביית דמי חסות לפי סעיף 428 לחוק העונשין

במשך שנים, התמודדה מערכת אכיפה החוק עם תופעת "סחיטת/ דרישת דמי חסות" תחת המטריה של עבירת הסחיטה באיומים, לדוגמה, בע"פ 4906/09 איאד אלנברי נגד מדינת ישראל (24.01.2010), התייחס ביהמ"ש העליון לסחיטת דמי חסות מחברה תמורת "שירותי שמירה", והטלת אימה על עובדיה באמצעים אלימים ותוך גרימת נזק לרכוש כ"מכת אזור" המחייבת תגובה עונשית נחושה ומחמירה. ראו גם ע"פ 1725-07 מדינת ישראל נגד פלוני (14.5.2007), ע"פ 9557/16 נמיג מחטיב נגד מדינת ישראל (14.9.2017) ולאחרונה ממש ע"פ 3770/24 מדינת ישראל נגד נור מחאמיד (17.6.2024), ערעור על גזר הדין שניתן על ידי בית המשפט המחוזי חיפה ביום 19.3.2024 בת"פ 64147-07-23.

יחד עם זאת, ועל רקע הקושי להוכיח את הקשר הסיבתי בין האימה שמטיל העבריין לבין הדרישה והקבלה של דמי חסות התעורר הצורך ביצירת חקיקה המאפשרת התמודדות ספציפית ומיוחדת עם תופעת "דמי החסות" שהוביל בסופו של יום לתיקון חקיקה שפורסם ברשומות ביום 2.8.23 "חוק העונשין (תיקון 146 והוראת שעה), התשפ"ג-2023" או בשמו הלא רשמי "חוק הפרוטקשן" (להלן: "חוק הפרוטקשן"), שנועד להתמודד עם תופעת גביית דמי חסות מבעלי עסקים או מכל אדם, על ידי גורמים עברייניים, על מנת לשמור עליהם מפני פגיעה של עבריינים, בין שאלה עבריינים אחרים ובין שהם נוטלי דמי חסות עצמם, וכך הדברים באו לידי הביטוי בדברי ההסבר להצעת החוק:

"גביית דמי חסות מצד גורמים עברייניים הולכת ופושה בחברה, ולא אחת אנשים ועסקים נדרשים לשלם סכומים ניכרים כדי לשמור על שגרת חייהם, על שלומם הגופני ועל רכושם שלהם ושל קרוביהם. עם התפשטות פעילות עבריינית זו היא שינתה את פניה, ואינה כוללת בהכרח איומים או איומים המופנים לקורבן העבירה, אלא מעבירה מסר באמצעות מעשי אלימות, הצתה או נזק בסביבתו. התנהגות זו מקשה על הוכחת הקשר הסיבתי בין האימה שמטיל העבריין ובין הדרישה או הקבלה של דמי החסות מקורבנות העבירה. לפי עבירת הסחיטה באיומים הקבועה בסעיף 428 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, נדרשים איום כלפי הקורבן וקשר סיבתי בין האיום ובין הנעת הקורבן למלא דרישות העבריין. בנסיבות כאמור יש קושי לפעול כנגד הפעילות העבריינית של גביית דמי חסות. לפיכך מוצע לקבוע עבירה חדשה בסעיף 428א המוצע, בשתי דרגות של חומרה: האחת עניינה גביית דמי חסות בדרך של ניצול מצוקה שאין בה יסוד של איומים, אשר מאפשרת את הוכחת מודעותו של העבריין שגובה דמי חסות באופן שיטתי או מתמשך למצוקת הקורבן בדרך של חזקת מודעות, אלא אם כן הוכיח אחרת; השנייה עניינה גביית דמי חסות באיומים, שהעונש בצידה חמור יותר."

כאמור, לנאשם מיוחסת עבירת גביית דמי חסות לפי סעיף 428א(1) ו-428א(ג), והיא קובעת בזו הלשון:
428א. (א) המנצל מצוקה של אדם החושש מפגיעה בגופו או בגוף בן משפחתו או ברכושם לאחת מאלה, דינו - מאסר שש שנים:
(1) דורש או מקבל דבר שאינו מגיע לו כדין;

(2) דורש או מקבל בעד מצרך או בעד שירות תמורה העולה במידה בלתי סבירה על התמורה המקובלת;

(3) נותן בעד מצרך או בעד שירות תמורה הנופלת במידה בלתי סבירה מן התמורה המקובלת.

(ב) ...

(ג) בוצעה עבירה לפי סעיף קטן (א) כשמנצל המצוקה מאיים על אדם בכתב, בעל פה או בהתנהגות בפגיעה בגופו או בגוף בן משפחתו או ברכושם, או מטיל אימה על אדם בדרך אחרת, והכול כדי להניע אותו להיעתר ולתת דבר או תמורה, לפי העניין, דינו - מאסר שבע שנים, ואם נעתר האדם ונתן דבר או תמורה, לפי העניין, מפני איום או הטלת אימה כאמור או במהלכם, דינו - מאסר תשע שנים.

כאמור, הסעיף קובע עבירה בשתי דרגות חומרה: זו הקבועה בס"ק א' ונסובה על ניצול מצוקתו של קורבן העבירה החושש לחייו ולחיי קרוביו ולרכושם, כדי לדרוש או לקבל ממנו דבר שלא כדין, או בתמורה שאינה הולמת את הדבר באופן סביר, או בדרך של מתן תמורה שאינה הולמת בעבור מצרך שניטל ממנו; השנייה המעוגנת בס"ק ג' הקובעת נסיבה מחמירה במקרה שמנצל המצוקה מאיים על אדם בכתב, בעל פה או בהתנהגות בפגיעה בגופו או בגוף בן משפחתו או ברכושם, או מטיל אימה על אדם בדרך אחרת, והכול כדי להניע אותו להיעתר ולתת דבר או תמורה, לפי העניין, מאסר שבע שנים, ואם נעתר האדם ונתן דבר או תמורה, לפי העניין, מפני איום או הטלת אימה כאמור או במהלכם, מאסר תשע שנים. ס"ק ב' קובע חזקת מודעות המעבירה את נטל ההוכחה למי שדורש או מקבל תמורה או נותן תמורה.

התופעה של גביית דמי חסות התפשטה במחוזותיו ומימדיה ממשיכים להתרחב (ראו ת/16 - סקירת אירועי סד"ח במרחב כנרת לשנים 2022 ו-2023 שהוכן ע"י החוקר עטילה). חדשות לבקרים מתפרסמים בתקשורת אירועים של הצתה, גניבה, הנחת בקבוקי תבערה, ירי, איומים וגרימת נזקים לעסקים מסוגים שונים, והכל על רקע גביית דמי חסות או ניסיונות משפחות פשע להשתלט על עסקים פרטיים.

המתלונן למוד הניסיון אשר לדבריו, חווה בעצמו אירועים של סחיטה/גביית דמי חסות, נקלע לסיטואציה שבה אדם זר, נכנס לאתר העבודה שלו, מתעמת עם מנהל העבודה באתר, העימות כולל צעקות והתנהלות מאיימת מצד אותו זר שהעז להתקרב לקוסאי, מנהל העבודה, עד מרחק ס"מ ספורים והרים את משקפי השמש שהרכיב. שוכנעתי כי התנהלות הנאשם כפי שהבחין בה המתלונן מחלון משרדו, לצד הדרישה של אחמד שיצא לשוחח עם הנאשם, על רקע ניסיון העבר של המתלונן הביאו את המתלונן לחשוש כי מדובר במי שהגיע על מנת "לדרוש ח'אוה" או "שמירה" עוד לפני ששוחח עמו, ועל כן התקשר למשטרה. המתלונן מסר במספר הזדמנויות, הן בהודעותיו במשטרה והן בעדותו בפניי בבית המשפט, כי הוא חווה מקרים קודמים נוספים של סחיטת דמי חסות ובעקבות כך הוא אף הותיר את העובדים שלו לישון באתר:
ת/6, עמ' 3, ש' 4-5, ש' 8-9, ש' 12-15:
"ש: אתה מכיר אותו?"

ת: לא אני האמת לפני חודש וחצי בא מישהו והמנהל עבודה נתן טלפון של מנהל לוגיסטי שזה אח שלי אבל זה לא זה זה אמר שהוא ממשפחת אסמעיל ההוא היה מישהו אחר. יש לי הרבה תלונות המשטרה באתרים שלי בצפת בכפר אה ליד קרית אתר יש המון לא חסר

...
ש: ויש אבטחה לשטח?
ת: לא. אני כל אתר שיש לי אני שם שם עובדי שטחים שילונו באתר וזהו פה אין עדיין כלום...

...
ש: כשפנו לאח שלך לפני חודש וחצי מה רצו?
ת: לא ענה היה מתקשר וואצ אפ פעם אחת ענה בטעות לא רוצה לערב את אח שלי. רצו שמירה בא לאתר לקוסאי רצו שמירה אבל לא זה.

ש: האם אלייך פנו בבקשה לשמירה?
ת: לא בדרך כלל אליו לא בדרך כלל לאיש הלוגיסטיקה הם יודעים שאני לא מטפל בעניינים האלה."
ת/7, עמ' 2, ש' 34-37:
"ש: באתר הזה יש לך שמירה?"

ת: לא, יש לי עובדים שנשארים באתר כל הזמן, ישנים שם
ש: האם היו לך אירועים של גרימת נזק, הצתה, או כל דבר באתרים אחרים או באתר הזה?
ת: היו בשנה שעברה, באתר בכפר המכבי ליד קריית אתה באו לאיים, היו לי גניבות בקריית ביאליק ובצפת, הרי בכל אתר יש דברים וגניבות"

ת/9, עמ' 2, ש' 16-17, ש' 20-23, ש' 30-31, ש' 38-41:
"שאלה: מה הסיבה לכך שאתה משאיר עובדים שלך לישון בשטח?
תשובה: כל זה במטרה לשמור על הציוד הרב שיש לי בכמה וכמה אתרים.

...
שאלה: אני מבין שאתה מאייש את כל 8 האתרים שיש ברשותך בעובדים שלך?
תשובה: כן בטח, בכולם אני משאיר אנשים בלילה לישון.

שאלה: למה ממה זה נובע?
תשובה: אני דואג לציוד שלי.

....

שאלה: האם קרה לך מקרה שלמרות האנשים שהשארתי בשטח, בכל זאת הציוד או האתר או האנשים נפגעו?
תשובה: כן קרה לי לפני בערך שנה וחצי באתר בקריות, גנבו לי ציוד במאות אלפי שקלים.

....

שאלה: היו עוד מקרים?
תשובה: היה גם מקרה אחד בכפר מכבי שהשחיתו לי ציוד במשך חודש שלם, והרביצו למנהל העובדה לאור יום.
שאלה: האם ביקשו תמורה?
תשובה: ביקשו שמירה."

המנצל מצוקה של אדם החושש מפגיעה בגופו או בגוף בן משפחתו או ברכושם;

מהראיות שהובאו בפניי עלה כי הנאשם הגיע לאתר, הזדהה בפני קוסאי בתור מי שאחראי על השמירה, בהמשך התפתח ויכוח קולני בינו לבין קוסאי במהלכו התקרב הנאשם לקוסאי עד מרחק של סנטימטרים בודדים והרים את משקפי השמש מעיניו לראשו על מנת "לראות עם מי הוא מדבר", בשלב זה המתלונן ואחמד צילמו אותו, אז ניגש הנאשם למשרד של המתלונן, ביקש ממנו למחק את מה שצילם, הזדהה בשמו "רמי אסמעיל", ושאל "מי השומר פה", המתלונן השיב "אני", אז אמר לו הנאשם "ואם המקום הזה נשרף או יישרף בלילה?" שתק והלך, ניגש חזרה לקוסאי, בהמשך, חזר שוב למשרד של המתלונן ושוב אמר לו "אם זה יישרף אתה תבוא לטובא ותנשק לי את הרגל", יצא החוצה שוב, תוך שחזר על המשפט "תנשק את הרגל בטובא (ראו ת/7). ההיגיון וניסיון החיים מלמדים כי הסיטואציה כפי שחוהו ותיאר אותה המתלונן היא סיטואציה מפחידה, מלחיצה ועשויה לגרום למצוקה אצל מי שהמלל מופנה כלפיו, וכך גם תיאר אותה המתלונן בעדותו בביהמ"ש: "אני התקשרתי, אתה רוצה להגיד שמי התקשר? אני התקשרתי. ואני רעדתי, ואני פחדתי, אני אגיד לך אמת, אני פחדתי", "הוא בא לאיים", "האווירה באירוע הייתה של איום" ו"כשאתה מרגיש מאוים אתה מתקשר למשטרה" "לא, בוא, אני שהתקשרתי כי אני הרגשתי את האיומים ואני הרגשתי מאוים.", סליחה, תן לי להסביר את עצמי טוב מאוד. זה שהוא בא וצעק ואיך שהוא נכנס ומדבר איתם, אם זה אני התקשרתי לפני או אחרי, בכל, זה אווירה שהייתה אווירה לא טובה", והתבטאויות נוספות אחרות.

גם במשטרה תיאר המתלונן את המצוקה והפחד שחש כתוצאה מהתנהלות הנאשם באתר: "הסתכלתי כל הזמן עליהם (על הנאשם וקוסאי בזמן שהתווכחו, ד.נ.). והמחזה הדאיג אותי", "אחמד חזר וקרא לי החוצה שאצטרף שזה מסלים", "ראיתי את הפרצוף שלו (של הנאשם, ד.נ.) ששירר וחשדתי, ובזמן ששמעתי אותם צועקים ומדברים, והוא התקרב לקוסאי ועשה את הקטע עם המשקפיים, אני הייתי בטוח ב99% שאנחנו בבעיה, ואז התקשרתי ואמרתי את זה שהוא מאיים ורוצה לקבל כאווה, עוד לפני שבא אליי כי רציתי להקדים את המשטרה." ואמירות נוספות בעדויותיו.

גם החוקר עטילה שליווה את החקירה בתיק התרשם מהמצוקה של הנאשם כתוצאה מהאירוע, הטיב לתאר את הדברים בעדותו בפניי כשאמר: "התרשמתי מבן אדם מפוחד, נבהל, שלא יודע מה, מה, מה נפל עליו", "אבל פעם ראשונה שהוא נקלע לסיטואציה כזאת. שהזעיק משטרה, שהיה מאוים ממש", וגם "הוא דיבר על הצפון, על שיש לו עוד שני אתרים, ושהוא מפחד כאילו על מה מה יקרה הלאה."

מעדות המתלונן ויתר ראיות המאשימה עולה כי המתלונן חש מצוקה ולכן צילם את הנאשם וביקש מאחמד לצלם את לוחית הרישוי של רכבו והתקשר למשטרה, לדבריו 3 פעמים במהלך האירוע עד להגעת השוטרים.
"הדורש או מקבל דבר שאינו מגיע לו כדן"

אמנם, הנאשם לא הציע שירותי שמירה באופן ישיר, ולא דרש תשלום עבור שמירה בצורה ברורה, אך נסיבות הגעתו לאתר, השיחה שלו עם קוסאי תחילה תוך שהזדהה בתור מי שאחראי על השמירה, ובהמשך עם המתלונן, הבירור בנוגע לזהות השומר באתר, כריכת השמירה בשריפת האתר והאמירה כי "אם יישרף האתר יבוא המתלונן לטובא לנשק את רגלו" לא מותירים ספק כי הוא ביקש להעביר למתלונן מסר לפיו הוא מאיים, ואף ביכולתו להביא לשריפת האתר, ודרש לספק שירותי שמירה. זה למעשה מה שהמתלונן הבין מהתנהלות הנאשם כפי שהבהיר ברגע שהתקשר למוקד 100 ובעדויותיו במשטרה, עוד לפני ששוחח עם הנאשם.

סעיף 1(20) לצו שירותי שמירה (סוגי שמירה הטעונים רישיון), תשל"ב-1972, קובע כי "שמירה על אתר להקמת תשתית, אתר בנייה, או אתר איגום כלים לצורכי הקמת תשתית ובנייה" היא סוג שמירה שהעיסוק בה טעון רישיון מאת הועדה לפי החוק. בהתאם לת/22, תעודת עובד ציבור של עו"ד עינת פפר, עובדת משרד המשפטים - האגף לאסדרת מקצועות, מחלקת חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, הנאשם לא מחזיק ולא החזיק ברישיון לפי חוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, בשלוש השנים האחרונות. הנאשם בעדותו בבית משפט, אישר כי מעולם לא החזיק ברישיון שמירה וכי מעולם לא עסק בזה (תמליל פרוטוקול הדיון מיום 2.5.24, עמ' 20 ש' 7-13):

"ש.: אני אתקדם, תאשר לי בבקשה ראמי שאתה בחיים לא היה לך רישיון שמירה נכון? רישיון שור מטעם מטעם משרד המשפטים משרד הכלכלה בחיים לא היה לך?

ת.: לא.

ש.: זאת אומרת שאתה לא מורשה לא כדן, יכול לקבל כסף עבור שמירה או לשמור בכלל?
ת.: לא עבדתי בזה.

מהאמור לעיל, עולה כי הנאשם, שמעולם לא החזיק ברישיון למתן שירותי שמירה ואינו מורשה כדין לספק שירותי שמירה, בהתנהלותו דרש לספק למתלונן שמירה על האתר - דבר שאינו מגיע לו כדין.

ביצוע העבירה תחת איומים

כבר נקבע בפסיקה כי איום הינו הטלת אימה ופחד מפני רעה צפויה שיש בה כדי לפגוע באחד הערכים המנויים בסעיף 192 לחוק העונשין (גופו, חירותו, נכסיו, שמו הטוב של האדם, פרנסתו, שלו או של אדם אחר) ובערכים המוגנים שבעבירה.

סעיף 192 לחוק העונשין קובע כך:

"המאיים על אדם בכל דרך שהיא בפגיעה שלא כדין בגופו, בחירותו, בנכסיו, בשמו הטוב או בפרנסתו, שלו או של אדם אחר, בכוונה להפחיד את האדם או להקניטו, דינו - מאסר שלוש שנים"

בע"פ 3779/94 משה חמדני נגד מדינת ישראל (11.2.98) (להלן: "ע"פ חמדני"), דן בית המשפט, ולא בפעם הראשונה,

בשאלה מתי ביטוי שיש בו איום יוצא מגדר אמירה או אזהרה מותרת והופך להתנהגות אסורה. שם נקבע כי: "ניתן לזהות איום אסור בין היתר על-פי הנסיבות שבהן ניתן לו ביטוי, ועל-פי המסר הגלום בו שנועד להטיל אימה ביחס לדרך פעולתו של המאיים. יש שהמסר ונסיבות העברתו הופכים את הביטוי מאזהרה מותרת לאיום אסור. כמו כן, יש משקל רב למבחן העזר שקבע בית-משפט זה לאיתור האיום, "האם יש לדובר שליטה או השפעה על אפשרות התממשותה של הסכנה שעליה הוא מתריע? אם התשובה היא בחיוב - הדובר שולט על התממשות האזהרה - יש לראותו כמאיים, ולא אך כמזהיר."

עוד נקבע בע"פ חמדני כי "יש לבחון את התקיימותו של האיום לפי אמת-מידה אובייקטיבית, היינו אם יש בדברים כדי להטיל אימה בלבד של אדם רגיל מן היישוב בנסיבותיו של האדם שנגדו הופנה האיום."

במהלך האירוע הנאשם אמר למתלונן בהתייחסו לאתרו: "ואם נשרף?.. ואם הלילה יישרף? תבוא לטובא לנשק לי את הרגל".

בנסיבות האירוע כפי שתוארו על ידי הנאשם, קוסאי ואחמד, נראה כי אמירת הדברים על ידי הנאשם נועדה כדי ליצור תחושת פחד אצל המתלונן מפני שריפת האתר וזאת בגלל שאין באתר שמירה.

המתלונן הבין כי הנאשם איים לשרוף את האתר וחשש ממימוש איומיו, תיאר זאת היטב בעדותו השנייה במשטרה: "שאלה: נחזור שנייה שאמרת לי, שהוא איים או אמר שיישרף המקום שלך למה התכוון, למקום שלך, האם זה לאתר כולו, לציוד, לרכב, למה הוא התכוון?"

תשובה: אני בוודאות אומר לך שהוא מתכוון לאתר ואני מנסה להיזכר אם אני אמרתי לו שאין לי כלום עדיין באתר. ככה שאין מה לשרוף חוץ מהמשרד, ואני מודע ששאר הציוד שנמצא באתר ולא שלי דוגמת הבאגר, יש לו שמירה משל..."

לאחרונה ממש, קבע ביהמ"ש העליון כי על רקע התפשטות תופעת גביית דמי חסות הצורך באיום ברור, גלוי ומפחיד פוחת, כך קבע כב' השופט סולברג בבש"פ 5635-24 מדינת ישראל נגד אמיר אזברגה (28.7.2024):

"20. אין לכחד, כי הפוטנציאל הראייתי הגלום בחומר שלפני, מלמד על מקרה של גביית דמי חסות' באופן 'רך' יחסית. ברובם המכריע של המקרים, לא נאמרו איומים מפורשים; אף לא נגרם נזק לרכוש. אלא, שזוהי בדיוק התוצאה המתבקשת של התפשטות הרעה החולה המוכרת והידועה של תופעת ה'פרוטקשן', עמה מתמודדים כבר שנים לא מעטות קבלני בניין בישראל. הדעת נותנת, שככל שתופעת גביית דמי חסות משתרשת ומתבססת, הצורך באיום ברור, גלוי, 'מפחיד' - פוחת, שכן הצדדים המעורבים מכירים את 'כללי המשחק' היטב, ויודעים לשחק לצילי חלילו של המאיים, אף מבלי שניתנות על-ידו הוראות ברורות. העדים עצמם עומדים על היכרותם עם הכללים הבלתי כתובים הללו, ועל העדר הצורך של המאיים ב'איום מפורש' כדי להשיג את מטרתו."

בהתאם לאמור, מצאתי כי גם רכיב האיום בענייננו מתקיים, ועל כן מתקיימים יסודות העבירה גביית דמי חסות תחת איומים לפי סעיף 428א(1) + 428א(ג) לחוק העונשין.

סחיטה באיומים לפי סעיף 428(רישא) לחוק העונשין

סעיף 428 קובע: "המאיים על אדם בכתב, בעל פה או בהתנהגות, בפגיעה שלא כדין בגופו או בגוף אדם אחר, בחירותם, ברכושם, בפרנסתם, בשמם הטוב או בצנעת הפרט שלהם, או מאיים על אדם לפרסם או להימנע מפרסם דבר הנוגע לו או לאדם אחר, או מטיל אימה על אדם בדרך אחרת, הכל כדי להניע את האדם לעשות מעשה או להימנע ממעשה שהוא רשאי לעשותו, דינו - מאסר שבע שנים";

ידוע כי עבירת הסחיטה באיומים סומנת בחובה גם את עבירת האיומים שבסעיף 192 (ע"פ 4210/09 אודליה לירן נגד מדינת ישראל (25.11.2009)). בע"פ 103/88 משה ליכטמן נגד מדינת ישראל (6.9.1989) עמד ביהמ"ש העליון על הקווים המבדילים בין עבירת האיומים לבין עבירת הסחיטה באיומים וקבע כי תכלית האיומים בעבירה לפי סעיף 192 היא ההפחדה או ההקנטה, כאשר תכלית האיום בעבירה לפי סעיף 428 היא להניע אדם לעשות מעשה או להימנע ממעשה שהוא רשאי לעשותו. בע"פ 6368/09 מתן זקן נגד מדינת ישראל (12.7.2010), (להלן: "עניין זקן") (פסקה 6), שרטט ביהמ"ש העליון את גבולות עבירת הסחיטה באיומים וקבע כי "הכלל הוא כי על האיום להיבחן מבעד למשקפיים אובייקטיביים - דהיינו, האם בתוכן הדברים ובנסיבות שבהן נאמרו היה כדי להטיל אימה על האדם מהיישוב. עם זאת, יש לזכור כי "יותר מאדם אחד חי בישוב וכל אחד לובש צורות שונות".

בעניין זקן נקבע שעבירות איומים וסחיטה באיומים יכולות להתבצע אף ללא מלל מאיים (פסקה 7):

"...ניתן להציע מבחן אחר, אשר לטעמי יסייע במלאכת ההכרעה בתיק זה - מבחן ההקשר. על פי המבחן המוצע יש לשאול שלוש שאלות: האחת, מה אמר. השנייה, מי אמר. השלישית, מדוע אמר. מבחן ה'מה' מתמקד בשאלת מעשה העבירה. כמובן, ניתן לבצע פעולת איום גם ללא מילים אלא באמצעות סימנים או התנהגות אחרת. ברם, פשיטא, ללא מעשה - אין עבירה. מבחן ה'מי' נועד לבדוק את הקשר בין הנאשם לבין מעשה האיום. בדרך זו ניתן ללמוד על אופיו של מעשה האיום. מבחן ה'מדוע' מטרתו לבחון את הכוונה העומדת מאחורי המעשה כנדרש בפלילים. יש לשקלל את שלושת המבחנים - מה, מי ומדוע - על מנת להגיע להכרעה האם בוצעה עבירת איום. במובן זה, המבחנים הינם משולבים. מבחן זה נחוץ במיוחד במקרים בהם הסוחט באיומים מדבר בטון רך ובמתק שפתיים. לעתים, גם שפה המשוחה בדבש טומנת בחובה עוקץ ואף איום בארס קטלני. אין לבדוק את קיומה או אי קיומה של עבירת סחיטה באיומים על פי מבחנים טכניים, כאילו מדובר בדרישת הכתב על פי סעיף 8 לחוק המקרקעין."

יישום המבחנים שהובאו לעיל, מוביל אותי למסקנה כי התנהגות הנאשם במהלך האירוע ואמירותיו בהקשר ובנסיבות שנאמרו, היו איום מפורש, ברור וישיר כלפי המתלונן.

מהראיות שהובאו בפניי וכפי שקבעתי לעיל, התנהלות הנאשם, תוכן המלל שאמר לקוסאי בתחילת האירוע ולמתלונן בהמשך, והקשר שיצר בין שירותי השמירה, האפשרות כי האתר יישרף והגעת המתלונן "לנשק את רגלו בטובה", לא מותירים ספק כי דבריו, איים הנאשם על המתלונן בפגיעה באתר כדי להניע את המתלונן לשכור את שירותיו לצורך השמירה על האתר. בהינתן כל האמור, אני קובעת כי עלה בידי המאשימה להוכיח את התקיימות יסודות עבירת הסחיטה באיומים. שיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 244 לחוק העונשין

סעיף 244 לחוק העונשין קובע: "העושה דבר בכוונה למנוע או להכשיל הליך שיפוטי או להביא לידי עיוות דין, בין בסיכול הזמנתו של עד, בין בהעלמת ראיות ובין בדרך אחרת, דינו - מאסר שלוש שנים; לענין זה, "הליך שיפוטי" - לרבות חקירה פלילית והוצאה לפועל של הוראת בית משפט." מדובר בעבירה התנהגותית שהיסוד העובדתי שלה רחב וכולל עשיית כל מעשה שמכוון למנוע או להכשיל את ההליך, מבלי שנדרש להוכיח כי המעשה יוביל לכך.

בכתב האישום נטען כי לאחר הגעת השוטר לאתר בעקבות הדיווח למוקד 100 ובעודו ניגש לניידת המשטרתית והוציא ממנה אקדח טייזר, "הוציא הנאשם מכיסו השמאלי דבר מה שטיבו אינו ידוע במדויק למאשימה והעביר אותו להייתם ששם אותו בכיסו הימני." ובשל כך יוחסה לנאשם העבירה של שיבוש מהלכי חקירה.

ואכן, בעיון בסרטון ת/3, נראה הנאשם מעביר לידי הייתם דבר מה שהייתם מכניסו לכיסו, אך מאחר והמאשימה לא עמדה על טיבו של אותו דבר מה, הקשר שלו לחקירה או להליך פלילי, ומאחר ולא הובאו ראיות בנוגע להליך הנפש של הנאשם בזמן ההעברה, והוא אף לא נחקר על כך בביהמ"ש, אין מקום לקבוע כי מעשיו האמורים של הנאשם כאמור נועדו כדי להוציא לפועל את הכוונה הפלילית הנדרשת בהתאם לסעיף.

זאת ועוד, מעיון בחקירותיו של הנאשם במשטרה ת/10 ות/11 עולה כי הנאשם לא נחקר כלל על העבירה של שיבוש מהלכי משפט ורק בחקירתו 20.8.23, ת/12 נשאל הנאשם בנוגע להעברת חפץ לידי הייתם ומסר תשובה:

"שאלה: אני אומר לך שבסרטון בקטע שאני הצגתי במונה זמן 00:30 - 00:45 ניתן לראות אותך מוציא חפץ מה מכיס מכנסך השמאלי, ומעביר לידי "חברך", הייתם עדווי שמכניס אותו לכיס מכנסו הימני, מה העברת לו?
תשובה: אני לא יודע, לא זוכר את הסיטואציה הזאת, אולי מפתחות הגיפ אולי לא.

שאלה: אני אומר לך שאלו לא היו מפתחות של הגיפ, כיוון שהגיפ הועבר על ידי השוטרים ולא על ידי הייתם, מה תאמר על זה?
....

שאלה: תנסה להיזכר אולי זה היה משהו אחר ולא מפתחות כפי שאתה טוען?

תשובה: לא זוכר"

בהינתן כל האמור, אני קובעת כי לא עלה בידי המאשימה להוכיח את קיומם של יסודות עבירת השיבוש.

הימנעות הצדדים מהעדת הייתם עדוי

שני הצדדים טענו כי העובדה כי העובדה כי הצד השני לא זימן את הייתם לעדות פועל לרעתו ופוגעת במשקל ראיותיו.

הלכה ידועה היא כי מקום בו נמנע בעל דין מהעדת עדים שביכולתם לאשש את טענתו העיקרית או נמנע מהבאת ראיות רלוונטיות, ללא כל הסבר המניח את הדעת, יהיה בכך משום ראיה עצמאית לחובתו (כך למשל נקבע בע"פ 6101/16 א.חמד עווד נגד מדינת ישראל (28.6.2017)). ההנחה היא, כי אילו הושמע העד, היה בכך כדי לתמוך בגרסת הצד שכנגד, וכי הסיבה לאי הבאתו הינה החשש של בעל הדין מעדותו של העד, ומחשיפתו לחקירה שכנגד. בהקשר זה נקבע, כי ככלל, עד ייחשב רלבנטי לגרסתו של בעל דין, מקום בו קיימת ציפייה הגיונית ומתבקשת בנסיבות המקרה, כי בעל הדין ישמיע את העד המסוים לשם גילוי האמת וחקר העובדות כפי שאותו בעל דין טוען להן (ע"פ 8994/08 פלוני נגד מדינת ישראל (1.9.2009)).

טענתו המרכזית של הנאשם הייתה כי הגיע לאתר על מנת לפגוש את חברו הייתם (על אף ששינה את גרסתו בנוגע לתיאום המפגש בין השניים), כפי שפורט לעיל, ושעה שהיה בעדותו של הייתם כדי לתרום לליבון המחלוקת העובדתית בעניין זה ולתמוך בגרסתו של הנאשם, מצופה היה כי הנאשם ידאג לזמנו כעד מטעמו.

גם המאשימה נמנעה מזימון הייתם למסירת עדות בבית משפט ושמו לא נכלל ברשימת עדי התביעה. חובת הבאת הראיות המוטלת על התביעה, אינה דומה בהיקפה ובמהותה לזו המוטלת על הנאשם, ראו את הדברים שנקבעו בע"פ 2957/10 שחדה אלאטרש נגד מדינת ישראל (30.5.2012):

"גישה זו נשענת על מהות תפקידה של המאשימה המשמשת כנאמן הציבור המייצג את האינטרס הציבורי וכזוה חלה עליה חובת הגינות מוגברת ואין היא רשאית להתנהל כבעל דין רגיל מן השורה. מאפיינים אלו מחייבים את המאשימה, כפי שאף ציין חברי השופט רובינשטיין, להציג בפני בית המשפט את מלוא התשתית הראייתית, לרבות ראיות בעלות פוטנציאל מזכה על מנת לאפשר את חקר האמת..."

יחד עם זאת, בע"פ 6522/10 רחל זהבי נקר נגד מדינת ישראל (2.5.2013), נקבע כי אין לגזור הלכה כללית לפיה בכל מקרה שהתביעה נמנעת מהבאת עד, יש לייחס לכך משקל ראייתי לחובתה וכי "יש לבחון בכל מקרה לגופו, שורה של שיקולים (לא ממצים) ובהם: האם מדובר היה בעד שעדותו רלוונטית כלל לאישום; האם עסקינן בעד מרכזי שיכול היה למסור עדות ישירה השופכת אור על הנטען בליבת האישום; האם קיימים עדי תביעה אחרים שיכולים למסור עדות ישירה; האם ניתן הסבר סביר על ידי המדינה לאי זימון העד לעדות (למשל, כי העדות אינה רלוונטית להוכחת האשמה); והאם הנאשם יכול היה לזמנו לחקירה ראשית ולחקור אותו כאילו מדובר היה בחקירה שכנגד. מכאן, שבהחלט ייתכנו מקרים בהם לא יינתן כל משקל ראייתי לטענת הנאשם כי נפל מחדל באי זימון עדי תביעה מסויימים".

ולענייננו, מחומר הראיות שהונח בפניי עולה כי הייתם לא היה עד להגעת הנאשם לאתר, לשיחה שלו עם קוסאי או עם המתלונן, ועדותו יכלה לשפוך אור על טיב הקשר שלו עם הנאשם, סיבת הגעת הנאשם לאתר בהתאם לגרסתו, טיבו של החפץ שהנאשם העביר לידיו לאחר הגעת השוטרים למקום.

בהינתן כל האמור, מצאתי כי הימנעות שני הצדדים מהבאת הייתם לעדות בביהמ"ש פעלה לחובת שניהם באותה מידה, ועל כן אין לייחס לאי הבאתו משקל משמעותי לחובת מי מהצדדים.

סחיטה באיומים או דרישת דמי חסות או שתיהן לאחר שהוכחה אשמת הנאשם בשתי העבירות שיוחסו לו, נשאלת השאלה, האם ניתן להרשיעו בשתייהן? הסנגור טען כי עבירת הסחיטה באיומים מגלמת בתוכה את עבירת גביית דמי חסות ועל כן לא היה מקום לייחס לנאשם את שתי העבירות בכתב האישום.

סעיף 62 לחסד"פ קובע את סמכותו של תובע להעמיד אדם לדין, אם ראה בהתאם לחומר החקירה שהועבר אליו כי קיימות ראיות מספיקות לאישומו.

הכלל הוא, כי התביעה היא זו שבוחרת את הוראות החיקוק לפיהן יועמד אדם לדין, ראו בעניין זה את הדברים שנקבעו בע"פ 42054-08-13 מדינת ישראל נגד אסף קסטיאל (02.10.2013):

"הכלל הוא, כי התביעה היא "בעלת הבית" על כתבי האישום, וכפועל יוצא מכך הבחירה בהוראות החיקוק הרלבנטיות, שמורה לה. בית המשפט ככלל איננו מתערב בשיקול דעתה, גם אם הוא סבור כי ניתן היה להחליט החלטה אחרת, על אחת כמה וכמה, כמו במקרה שבפנינו, כאשר איננו סבורים כי התביעה שגתה. עוצמת הפגיעה במקרה זה הכתיבה את הבחירה בהוראת חיקוק המחמירה, וטוב עשתה התביעה שכך נהגה".

סעיף 186 לחסד"פ קובע כי "בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בשל כל אחת מן העבירות שאשמתו בהן נתגלתה מן העובדות שהוכחו לפניו, אך לא יענישנו יותר מפעם אחת בשל אותו מעשה. בע"פ 132/57 בנימין נכט נגד היועץ המשפטי לממשלה (17.2.1957), נקבע אין מניעה להרשיע נאשם בשתי עבירות הנובעות ממעשה אחד, אפילו לשתייהן ישנם יסודות חופפים, אך לאחת העבירות ישנו יסוד נוסף שאינו נכלל בעבירה האחרת. ראו גם בע"פ 1779/22 אביעד משה נגד מדינת ישראל (18.6.2023).

לנאשם יוחסו שתי עבירות - סחיטה באיומים הקובעת "איסור לאיים על אדם בכתב, בעל פה או בהתנהגות, להניע את האדם לעשות מעשה או להימנע ממעשה שהוא רשאי לעשותו", וגביית דמי חסות תחת איומים הקובעת איסור "לנצל מצוקה של אדם החושש מפגיעה בגופו או בגוף בן משפחתו או ברכושם לדרוש או מקבל דבר שאינו מגיע לו כדין, כשמנצל המצוקה מאיים על אדם בכתב, בעל פה או בהתנהגות בפגיעה בגופו או בגוף בן משפחתו או ברכושם, או מטיל אימה על אדם בדרך אחרת, והכול כדי להניע אותו להיעתר ולתת דבר או תמורה".

למרות שחלק מהיסודות העובדתיים של שתי העבירות זהים, אין זהות מוחלטת בין השתיים ועבירת גביית דמי חסות כוללת יסודות עובדתיים נוספים, ועל כן אין מניעה להרשיע את הנאשם בשתי העבירות.

יש לזכור כי הדין העניק לגורמי התביעה שיקול דעת רחב בהחלטות בנושא העמדה לדין ומדובר בפררוגטיבה של התביעה הרשאית לבחור גם בסעיף המחמיר עם הנאשם ובלבד שלא תרבה בסעיפי אישום שלא לצורך (ע"פ (מחוזי מרכז) 43954-11-22 אפרים נווה נגד מדינת ישראל (28.05.2023)). לתביעה עומדת חזקת התקינות המנהלית, שלפיה מוחזקת היא כמי שפעלה כדין, כל עוד לא הוכח אחרת (ע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פולדי פרץ, 10.09.2013 [פורסם בנבו]; עפ"א 16393-12-13 מדינת ישראל נגד אלירן דואב, 9.9.2015 [פורסם בנבו]).

חשוב עוד להוסיף כי לא בנקל יתערב בית המשפט בפררוגטיבה של התביעה לבחירת האישומים המיוחסים לנאשם, על כך נקבע: 16. "שיקול הדעת, האם לייחס לנאשם מספר עבירות או להסתפק באישום אחד, הינו בראש ובראשונה של רשויות התביעה, באשר הן האמונות על הגשת כתבי האישום ועל ניסוחם. ככלל, אין זה מתפקידה של הערכאה השיפוטית לבקר את החלטותיהן של רשויות התביעה, בתחומים הנתונים לשיקול דעתן. על תפקידה של הערכאה השיפוטית אל מול תפקידן של רשויות התביעה", (יבד"ץ) 181-01 התובע הצבאי הראשי נגד סמל ע. כ. (5.9.2002).

טענת ההגנה "טובא זנגריה = פשע" ומניעי המאשימה להגשת כתב האישום

בניגוד לטענת הסנגור, לא הוכח בפניי כי מניעים זרים עמדו בבסיס הגשת כתב האישום נגד הנאשם. כתב האישום הוגש נגד הנאשם בגין עבירות חמורות בתקופה שבה רשויות אכיפת החוק נלחמות לילות כימים בתופעת גביית דמי חסות, במיוחד באזור צפון הארץ ודרומה. לא מצאתי כל פגם בבחירת סעיפי החיקוק הנוגעים לגביית דמי החסות, וגם לא מצאתי כי כתב האישום הוגש נגד הנאשם רק בגלל שהוא תושב טובא זנגריה.

בכפר טובא זנגריה, כמו כל ישוב אחר בארץ, גרים אזרחים רבים נורמטיביים ושומרי חוק, לצד קומץ של פורעי חוק, ולא שוכנעתי כי הקריאה למשטרה והגשת התלונה נגד הנאשם מלכתחילה היו רק בגלל זהותו כתושב טובא זנגריה, אלא לאחר שהמתלונן חש מאוים לאור התנהלות הנאשם באתר, וכתב האישום הוגש נגדו לאחר שהמאשימה הייתה סבורה כי יש לחובתו מסד ראייתי שיש בו כדי להוביל להרשעתו.

סוף דבר

לאור כל האמור לעיל, אני מרשיעה את הנאשם בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום שעניינן גביית דמי חסות לפי סעיפים 428א(א) ו-428ג(ג) וסחיטה באיומים לפי סעיף 428 (רישא) לחוק העונשין, ומזכה אותו מהעבירה של שיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 244 לחוק העונשין.

החלטה

נקבע לטיעונים לעונש ליום 17.9.24 שעה 13:00.

בהסכמת הצדדים אני מורה על הארכת מעצרו של הנאשם למשך 3 חודשים החל מיום 27.8.24 או עד תום ההליכים המשפטיים נגדו בתיק זה.

הנאשם יובא לדין באמצעות שב"ס.

ניתנה והודעה היום ד' אב תשפ"ד, 08/08/2024 במעמד הנוכחים.